

Bor, 26. 11. 2006. god.

PROGRAM V D S S – a

PROGRAM I STATUT **4**

KODEKS **4**

POJMOVNIK **4**

1. UVODNE NAPOMENE	5
2. PROGRAMSKA NAČELA	7
3. DELOVANJA U OKVIRU ZAJEDNICE VLAHA SRBIJE	8
4. OBLICI ORGANIZOVANJA VLAHA	10
5. POLITIČKO ORGANIZOVANJE VLAHA	12
6. ODNOSI SA OKRUŽENJEM	14
7. UKLJUČIVANJE SRBIJE U EVROPSKE INTEGRACIONE PROCESE	15
8. EKONOMSKA I EKOLOŠKA POLITIKA	16
9. ZDRAVSTVO, SOCIJALNA POLITIKA I ZAPOŠLJAVANJE	18
10. LJUDSKA PRAVA	19
11. PRAVNA DRŽAVA, ODNOS GRAĐANINA I DRŽAVE I POLITIČKA PRAVA	20
12. INFORMISANJE	21
13. PROSVETA, NAUKA I KULTURA	22
14. ODNOS PREMA OMLADINI	23
15. LOKALNA SAMOUPRAVA	24

S T A T U T VLAŠKE DEMOKRATSKE STRANKE SRBIJE **25**

I. OSNOVNE ODREDBE	26
II. CILJEVI I ZADACI VDSS	27
III. ČLANSTVO	28
IV. PRAVILNIK O ORGANIZACIJI I RADU VDSS	29
IV.1. ORGANIZACIJA STRANKE	29
IV.2. ORGANI STRANKE	29
IV.3. SKUPŠTINA STRANKE	30
IV.4. GLAVNI ODBOR	30
IV.5. PREDSEDNIK I POTPREDSEDNICI	31
IV.6. PREDSEDNIŠTVO	33
IV.7. POLITIČKI SAVET	34
IV.8. IZVRŠNI ODBOR	34
IV.9. GENERALNI SEKRETAR STRANKE	35
IV.10. SEKRETARIJAT STRANKE	36
IV.11. NADZORNI ORGAN	36
IV.12. OMLADINA VDSS	36
IV.14. OPŠTINSKA SKUPŠTINA	37
IV.15. OPŠTINSKI ODBOR	37

IV.16. GRADSKI ODBOR STRANKE	38
IV.17. MESNI ODBOR STRANKE	39
IV.18. ORGANIZACIJE VDSS U INOSTRANSTVU	40
IV.19. RASPUŠTANJE TERITORIJALNIH ORGANA	40
V. FINANSIRANJE	40
VI. JAVNOST RADA VDSS	41
VII. PRESTANAK RADA VDSS	41
VIII. KODEKS PONAŠANJA ČLANOVA VDSS	41
IX. ZAVRŠNE ODREDBE	43

POJMOVNIK O VLASIMA **44**

<i>1. DEFINICIJE</i> VLASI I SINONIMIJA ETNONIMA VLAH I RUMUN U SRBIJI	45
VLAŠKI JEZIK ILI RUMUNSKI JEZIK	47
LINGVISTIČKI ATLAS	48
VLAŠKI IDENTITET	49
ISTORIJA SRBIJANSKIH VLAHA	49
NACIONALNI SAVET VLAŠKE NACIONALNE MANJINE	49
ZAJEDNICA ZA KULTURU ZVS	49

PROGRAM i STATUT
KODEKS
POJMOVNIK

1. UVODNE NAPOMENE

U proteklom istorijskom razdoblju sve vrednosti evropske demokratije u odnosu na Vlahe su bile dostupne samo u onoj meri u kojoj su oni pristajali na svoju negaciju kao etničkog entiteta. Njihovo ponašanje je moglo da se toleriše samo u meri u kojoj ne ističu i želju o svom etničkom preživljavanju, odnosno o zaustavljanju državne i nacionalne politike njihove totalne asimilacije i utapanja u većinski narod. To je odudaralo od onoga što je promovisano u odnosu na sve druge etničke entitete u našoj zemlji, na primer posle II svetskog rata.

Posle pripajanja Srbiji u XIX veku istočnih delova ove zemlje (delovi Vidinskog pašaluka), sedamdeset godina su Vlasi u Kneževini i Kraljevini Srbiji službeno popisivani kao Rumuni, kako u tim novopripostojenim nahijama tako i u onima koje su postale deo Srbije još u XIII veku (delovi Beogradskog pašaluka).

U današnje vreme etnička identifikacija Vlaha od strane državnih organa prihvata se pod ovim nazivom, kako je u poslednjih 100 godina zvaničnim sredstvima formirana i menjana njihova svest. Ova pojava na zvaničnom nivou u Srbiji nastala je izgleda u vezi sa promenom imena susedne kneževine Vlaške u Rumuniju, kada su prekodunavski Vlasi u toj istorijskoj Vlaškoj, za ceo svet postali prihvaćeni po svom samosvojnom nacionalnom imenu – Rumuni. Tako je u Srbiji ponovo zvanično upriličen stari, arhaični i tradicionalni slovenski naziv za ovaj narod – Vlasi. Nije više uvažavan sopstveni naziv samih pripadnika koji znači i zvuči – Rumuni. To je imalo ozbiljne kulturne konsekvence udaljavanja ovdašnjih Vlaha od sopstvenog jezika i njegove književne norme.

Ovim programom se insistira na jednakim pravima za ovaj narod dualnog imena sa obe strane Dunava, prepuštajući nomenklaturnu unifikaciju imena budućem vremenu i kulturnom razvoju ovog etnosa južno od Dunava. Ostavljeno je samim članovima vlaške zajednice ponaosob preferiranje oblika jednoznačnog imena (Vlasi ili Rumuni) na jeziku većinskog naroda koji će da koriste. Pritom se naglašava da takva etnonimska različitost postoji i u odnosu na druge narode oko nas. Mogu se o tome navesti primeri Grka, Ugra, Albanaca, Cigana, Nemaca, koji su za sebe Heleni, Mađari, Šiptari, Romi, Deutsch-i.

Očigledno je da je negativnom razvoju vlaškog identiteta i kulturno-prosvetnog zaostajanja kumovala politika sa idejom «jedan narod, jedan jezik, jedna vera», koja se uobičajeno identifikuje sa pruskom koncepcijom nacije. Ta se pojava proširila na sve novostvorene balkanske države posle raspada turske imperije na Balkanu. Time je vlaški nacionalni osećaj potisnut, negde je jedva tolerisan, a na nekim prostorima je stavljen van zakona.

Ponovila se praksa koja je do kraja XIX veka postojala u odnosu na transilvanske i banatske Rumune, odnosno Vlahe (na mađarskom: Olahi), kada je rumunski narod na tim prostorima označavan kao «tolerisani» u odnosu na ostale «punovredne» istorijske narode (Mađari, Sasi i Sekelji).

Napominje se da je samosvojno ime ovih transilvanskih Vlaha ili Olaha Rumân, tj. Rumun. Rečju, isto kao i kod Vlaha u Srbiji, zatim kod Vlaha u severnoj Bugarskoj ili kod Vlaha u Albaniji u okolini Valone. To je i prirodno jer se radi o etnosu sa istim etničkim poreklom, jezikom i tradicijama.

U novije vreme ova spoznaja je pod tenzijom događanja u vezi sa tranzicijom na balkanskom prostoru, koja još uvek traje posle pada gvozdene zavese. Susret pripadnika severnog i južnog «vlaškog» ogranka preko ekonomskih emigranata sa prostora Rumunije, iznedrio je mnoga loša iskustva i posejao nove sumnje i ograde o njihovoj istorodnosti. Tome su razlozi u udaljenim vrednosnim obrascima kod ova dva sveta, koji se nadovezivao na različitost kulturnog razvoja i školskog obrazovanja.

U suštini to je razlog za odricanje zajedništva koje se pojavilo kod mnogih istočnosrbijanskih Vlaha u odnosu na savremene Rumune, jer Vlasi uglavnom nisu ni sreli pravi rumunski nacionalni reprezentativni uzorak u korpusu ovih emigranata, već njihov polu-svet. Međutim, pravi zaključci mogu da se temelje samo na osnovu celokupnog zajedničkog istorijskog iskustva i tradicije, a ne na osnovu nepoćudnog ponašanja pojedinaca u ovom vremenu, u čemu dominiraju predrasude, neznanje, zle namere i veštački stvorene barijere.

Na strani, pak, zvaničnog mišljenja većinskog naroda, nametnuti rascep (dihotomija) u razumevanju i korišćenju dvojnog naziva za Vlahe davno je postao pravilo u našoj zemlji, koje se zadržalo sve do danas.

2. PROGRAMSKA NAČELA

Programska načela Vlačke Demokratske Stranke Srbije (VDSS) izvire iz opšteg evropskog demokratskog iskustva, razvoja građanskog društva i univerzalnih načela o ljudskim pravima, uključujući i kolektivno pravo na etnički opstanak. U teoriji i u praksi to se svodi na poštovanje različitosti u našoj zemlji izražene multietničnošću i multikulturalnošću, toleranciju drugosti i saradnju na demokratskim i građanskim principima i principima civilnog društva.

VDSS je nacionalna stranka koja je zasnovana na snazi tradicije koja je očuvala vlački narod uprkos svim iskušenjima sa kojima je bio suočen u svojoj istoriji. Zalaže se za :

- liberalna načela jer smatra da je slobodan čovek osnov i uslov uspešne politike,
- građanska načela jer smatra da napredak moderne države leži na temeljima građanskog društva i njegovim vrednostima,
- demokratska načela, jer su ona jedini osnov ravnopravnosti čoveka kao jedinice u društvu.

VDSS se zalaže da porodica bude temelj na kome počiva društvo, nacija i država i zbog toga se zalaže za politiku koja će rezultovati ekonomski, socijalno i duhovno bogatu porodicu, koja će time uticati ne samo na demografsku reprodukciju i vaspitanje mladog naraštaja već i na obnovu osnovnih moralnih, etičkih i društvenih vrednosti i normi ponašanja. VDSS se zalaže za slobodu čoveka u mišljenju, izražavanju i delanju. U osnovi načela VDSS je hrišćansko poimanje čoveka i društva iz kojeg proizilazi odgovorno političko delovanje, zasnovano na moralnosti članova VDSS.

3. DELOVANJA U OKVIRU ZAJEDNICE VLAHA SRBIJE

Vlasi u Srbiji nisu nekakva slučajnost koja se ovde stvorila niotkuda i koja po tome već ne bi mogla da potegne pitanje odnosa drugih prema njoj i nje prema drugima.

Među našim precima i među nama takva želja za samoodređenjem je postojala u celom proteklom dvovekovnom periodu otkad su se odnosi prožimanja intenzivirali, posle buna i oslobodilačkih ratova sa kojima se Srbija orjentisala prema modernoj Evropi i njenim dostignućima.

Danas znamo da još nismo dostigli taj cilj ni u duhovnom ni u materijalnom pogledu i to ne može da nas ispuni srećom i zadovoljstvom, a u mnogim slučajevima imamo osećaj razočarenja i čak ogorčenja.

Ukoliko se osvrnemo na naše viševekovno iskustvo zajedničkog života sa ostalim narodima Balkana, možemo da konstatujemo kod tog okruženja jednu veliku prazninu u prepoznavanju naših potreba da etnički preživimo. To bi moglo da se, blago rečeno, nazove nedovoljnom i neadekvatnom komunikacijom. U tome, na našoj strani smo se grčevito držali našeg bogatog i jedinstvenog duhovnog nasleđa, i to nas je održalo. Na drugoj strani, o tome je vladala ravnodušnost, a u gorep slučaju nepriznavanje našeg identiteta, gušenje i ukidanje našeg identiteta, ili njegovo svođenje na folklornu zanimljivost.

Uostalom, ne može se zaboraviti kako i ko je ukinuo naša narodna imena i prezimena, kako nam je zabranjivan jezik, ko nam nameće ideju o »vlasima« pisanim na srpskom malim slovom, kao socijalnoj kategoriji koji, naravno, u tom slučaju nemaju poseban jezik u odnosu na većinski narod. Isto tako ko i kako pokušava da zanemari postojanje ogromnog vlašskog kulturnog područja (areala) u jugoistočnoj Evropi koji obuhvata istorijske Vlahe, Moldo-Vlahe, Volohe, Olahe, Kuco-Vlahe, Moro-Vlahe, Arvanito-Vlahe, istorijski od Turaka nazivanih Iflaki a ne Vlasi kako se obično navodi, dok se oni unutar svoje populacije prepoznaju jedinstvenim imenom koje je foničko variranje naziva Rumuni (Rumâni, Români, Ar(u)mâni, Râmâni, Rumeri), u skladu sa lokalnim narečjem kojim se služe, ili zavisno od učene književne norme koju su usvojili.

Vlasima je osporavano i samo postojanje. To je diktirano preko političkih partija, kontrolisano preko specijalnih službi, unošeno u psihu naroda politikanskim pamfletima i preko neodgovornog i neprofesionalnog novinarstva i stvaralaca, nacionalistički usmeravano preko prosvetnog kadra, u nauci kontaminirano od vlahofobnih časnika visokih institucija, zloupotrebljavano u ime Boga!

Na ovom planu VDSS se zalaže za temeljite promene na šta Vlasi imaju zagantovana prava. Zahtevi u domenu kulture su :

- Sačuvati, obnoviti i razvijati nacionalni identitet u skladu sa zakonima ove zemlje i evropskim konvencijama koje na to obavezuju našu zemlju.
- Povratak integriteta jezika, centralno je pitanje našeg identiteta i pravo na opstanak, korišćenje na radiju i televiziji, u drugim mass-medijima, kao i učenje na adekvatan način u školi, pa do liturgijske službe. Očekujemo i tražićemo da prestane mentalni pritisak kojim se negira postojanje našeg maternjeg jezika, odnosno da prestane da se našoj deci sugeriše tuđi jezik kao maternji jezik, kroz nametnute formalne dokumente, priče o nepostojanju vlaške azbuke i druge nesuvislosti.

- Ne prihvata se ignorisanje našeg postojanja na planu kulturnog iskazivanja, odnosno tražićemo

da se u svakom opštinskom centru opština gde postoji naša populacija uspostave od centralne i

lokalne vlasti budžetski finansirani vlaški kulturno-prosvetni centri, koji će osigurati odvijanje svih kulturnih aktivnosti vezanih za iskazivanje i razvoj našeg identiteta, u kojima se time bave vlaški kulturni poslenici – znalci naših narečja i književne norme maternjeg jezika.

- Zahtevaće se od institucija sistema i nacionalnih institucija da se ograde od nacional-šovinističkih predrasuda o Vlasima, koje su praćene represijama, pisanim anatemama, omalovažavanjem, pretnjama i kažnjavanjem, fabrikovanjem neistina o poreklu Vlaha i njihovim osobinama i sl.

- Zahtevamo od stvaralaca da prestanu ruženje Vlaha i Vlahinja u pisanim delima, od istraživača

da ne fabrikuju neistine o Vlasima (primer istraživanja jedne NVO podržane stranim sredstvima - o sex trafikingu), od novinara da ne seju mržnju prema Vlasima na način kako se doskora događalo, a od političkih faktora većinskog naroda da se pravilno informišu o Vlasima

pre nego što prihvate insinuacije o njihovim sumnjivim namerama kada traže svoja etnička prava i očuvanje svog etničkog entiteta, ili ne pristaju na etničku bezličnost i nestanak. U komuniciranju je naše pravilo tolerancija i uvažavanje drugih i pozitivna diskriminacija manjine, bez prakse marginalizacije i majorizacije, poštovanje multikulturalnosti i multietničnosti.

4. OBLICI ORGANIZOVANJA VLAHA

Pozitivna iskustva srbijanskih Vlaha u komuniciranju sa institucijama sistema odnose se samo na nivo državne zajednice posle 2000. godine, dok su u prošlosti ali i u današnje vreme ona negativna. Zapravo, komuniciranje je postojalo ponekad samo u načelu na republičkom planu, a nedovoljno ili loše do nikakvog na lokalnom planu. To je glavni razlog što se otvara pitanje političkog organizovanja Zajednice Vlaha Srbije.

VDSS će se angažovati da se među Vlasima realizuju svi oblici delovanja dozvoljeni manjinama prema međunarodnim konvencijama, kako političko tako i kulturno, odnosno kulturno-prosvetno, interesno-privredno i civilno organizovanje.

Pored evropskih i univerzalnih konvencija veoma je važno na tom planu domaće zakonodavstvo. U tom smislu bitno je da se ne napusti okvir koji je u odnosu na manjine definisan Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina iz februara 2002. godine, koji je u čl. 2 precizirao:

Nacionalna manjina u smislu ovog Zakona je svaka grupa državljana Savezne Republike Jugoslavije koja je po brojnosti dovoljno reprezentativna, iako predstavlja manjinu na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije, pripada nekoj od grupa stanovništva koje su u dugotrajnoj i čvrstoj vezi sa teritorijom Savezne Republike Jugoslavije i poseduju obeležja kao što su jezik, kultura, nacionalna ili etnička pripadnost, poreklo ili veroispovest, po kojima se razlikuje od većine stanovništva, i čiji se pripadnici odlikuju brigom da zajedno održavaju svoj zajednički identitet, uključujući kulturu, tradiciju, jezik ili religiju.

Nacionalnim manjinama u smislu ovog zakona smatraće se sve grupe državljana koji se nazivaju ili određuju kao narodi, nacionalne ili etničke zajednice, nacionalne i etničke grupe, nacionalnosti i narodnosti, a ispunjavaju uslove iz stava 1. ovog člana.

Takva trajna orijentacija podvučena je i u dodatku Ustavne Povelje Državne zajednice SCG o ljudskim i manjinskim pravima, kao uslov za prijem naše zemlje u Savet Evrope.

Prema tome, sve što važi za druge nacionalne manjine u našoj zemlji dostupno je i Vlasima bez ikakvih ograničenja, pa i svi oblici udruživanja. Zahtevaće se da oni koji to sprečavaju i po bilo kojoj osnovi krše zakone ove države, zbog toga budu podvrgnuti odgovarajućim sankcijama.

Pored već navedenog političkog i kulturnog udruživanja, za funkcionisanje zajednice je bitno njeno komuniciranje sa institucijama države. Ta reprezentativna funkcija pripada Nacionalnom savetu Vlačke nacionalne manjine.

Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, regulisano je da nacionalni savet u svojstvu pravnog lica, predstavlja nacionalnu manjinu, tj. zajednicu, u oblasti službene upotrebe jezika, obrazovanja, kulture i informisanja na maternjem jeziku. Posredstvom ovih saveta, manjine (zajednice) bi trebalo da ostvaruju pravo na samoupravu, učešće u procesu odlučivanja, odlučivanje i pravo na osnivanje ustanova iz oblasti upotreba jezika i pisma, obrazovanja, informisanja i kulture.

VDSS je veoma zainteresovana da ovaj organ besprekorno funkcioniše u svim navednim segmentima angažovanja. Da li će, pritom, to biti zajednički savet oba etnička ogranka istog

naroda sa obe strane Dunava u našoj zemlji zavisiće od mogućnosti prevazilaženja udaljenosti u kulturno-prosvetnom razvoju u kome su Vlasi ostali nepismeni Rumuni za književnu normu jezika, u odnosu na sabraću u Vojvodini koje nije mimoišao razvoj pismenosti i kulturni razvoj identičan sa razvojem u matičnoj zemlji.

Kroz političko i kulturno-prosvetno delovanje i reprezentativni organ stvoriće se prostor da se o Vlasima i njihovim etničkim potrebama progovori bez opterećenja i nametnutih kompleksa i da se Vlasima povрати identitet o sopstvenom postojanju i dostojanstvo. Isto tako je važno da se isprave stare nepravde učinjene Vlasima sa različitih strana, kroz dvovekovno brisanje njihovog identiteta, ali i da im se pomogne da oni ne krenu putem marginalizacije drugih ili majorizacije nad drugima ako bi se našli u situaciji da na nekom prostoru budu većina, jer bi to bila negacija prihvaćenih evropskih normi.

5. POLITIČKO ORGANIZOVANJE VLAHA

U proteklom periodu se na Vlahe gledalo kao na deo srpskog naroda. Mešao se pojam političkog naroda, kao zajednice građana cele zemlje, sa etničkom pripadnošću koja je priznavana svima, osim Vlasima. Ustvari, jedino na Vlahe je u Srbiji primenjivan francuski ili američki koncept nacije, koji na Balkanu ne postoji ni u jednoj zemlji kao pravilo, po kome je nacija izjednačena sa državljanstvom, a ne sa etničkom pripadnošću.

Imajući u vidu navedenu političku realnost, VDSS govori o Vlasima kao Srbijancima, a ne kao Srbima. Za takvu kvalifikaciju su odlučujuće potrebe i specifičnosti u svakom pogledu, kojih Vlasi ne žele da se odreknu. Međutim, ukoliko postoje članovi vlaške zajednice kojima je ovaj pristup neprihvatljiv, njima se ne osporava pravo da se svrstaju i ponašaju po sopstvenom ubeđenju, ali ne i da zbog toga vrše pritisak na deo zajednice koja ne želi da se asimilira po njihovim pravilima.

Evidentno je, da postoje mnogi nesporazumi kada su u pitanju Vlasi, čije prevazilaženje može da se ostvari ravnopravnim tretmanom njihove zajednice sa svim ostalim etničkim entitetima u statusu manjinskih zajednica naše zemlje. Prema tome, postoje ozbiljni razlozi za političko organizovanje u VDSS.

To se može prepoznati iz sledećih temeljnih postavki:

- Prostor na kome se organizuje VDSS je ekonomski veoma izrabljen i posustao prostor;
- Negativno ekološko nasleđe nije nigde takvog obima kao što je na ovom području, zbog nekontrolisanog industrijskog razvoja i time izazvanog ekološkog ataka na okolinu (Borski okrug, Zaječarski okrug, Resavski okrug, doline Timoka, Peka i Porečke reke i dr.), te neodmerenog korišćenja i drugih resursa (npr. masovna seča šuma, zagađenje zemljišta, voda i vazduha, odnos prema čistoj vodi, prostorna destrukcija);
- U vreme izrade Prostornog Plana Srbije prostor istočne Srbije je potpuno zanemaren po predviđenim razvojnim opcijama, sem eksploatacije sirovina, koja je u dosadašnjem višedecenijskom periodu masovno primenjivana; do nivoa potpunog iskorišćenja;
- Nema nacionalne strategije za održivo privredno oživljavanje i ekološko ozdravljenje navedenih krajeva, za regionalno evropsko povezivanje i druge afirmativne ekonomske, ekološke, socijalne i druge pozitivne politike;
- Vlahofobija (mržnja prema afirmaciji i emancipaciji Vlaha) kod nosilaca javnih funkcija na navedenom području je više pravilo nego izuzetak;
- Brojni ekscesi su registrovani u ponašanju vojnih vlasti prema vojnicima – Vlasima, a posebno je interesantno kako se tretiraju Vlasi, članovi vlaških NVO, na odsluženju vojnog roka;
- Postoji «školovani» vlahofobni stav koji se promovira kroz nacionalne institucije i delovanje pojedinih autoriteta u tim institucijama, na političkom, kulturnom i medijskom planu;
- Vlaška kulturna prava su svedena na minimum, a očuvanje jezika i negovanje minimuma obrazovanja na maternjem jeziku za mnoge faktore u ovoj zemlji smatra se nepoželjnom i opasnom opcijom;
- U odnosima prema Vlasima ne poštuju se evropska obavezujuća pravila o etničkoj ravnopravnosti;
- Za Vlahe je neprihvatljiv sistem cenzusa za parlamentarno zastupanje već se zalažemo za obavezno zastupanje u Parlamentu od predstavnika svih registrovanih nacionalnih manjina;
- Neprihvatljivo je da se u našoj zemlji spekuliše sa tvrdim nacionalističkim opcijama protiv evropskog otvaranja i integracije i demokratske prakse i nacionalnih manjina, koje štete svim

građanima naše zemlje, pa i Vlasima;

- Sa svim političkim partijama i nacionalnim i državnim institucijama u Srbiji mora da se razgovara o svim aspektima «vlaškog pitanja» i njegovog racionalnog i pravilnog rešavanja;
- Neophodna je lustracija (pročišćenje) u svim oblastima kulturnog i javnog delovanja, kao i u državnim i nacionalnim institucijama u odnosu na Vlahe;
- Vlasi nisu separatisti niti neprijatelji ove zemlje i mogu da potkrepe svoje tvrdnje svojim činjenjem i kosmopolitizmom kroz istoriju u proteklim vekovima zajedničkog života i saradnje sa većinskim narodom na ovim prostorima.

Političko interesno povezivanje Vlaha, radi zaštite svojih prava i očuvanja i razvoja svog identiteta, nije orjentisano protiv drugih koji nisu Vlasi ili im pripadnost vlaškom etnosu po poreklu ništa ne znači. Istovremeno će ovakav način organizovanja da olakša kulturno iskazivanje vlaške zajednice kroz odgovarajući savez kulturnih poslenika i organizacija, ali i njeno predstavljanje kroz reprezentativni Nacionalni savet Vlaške nacionalne manjine. Sve ovo je i demokratsko i građansko i univerzalno pravo u današnjem svetu i mera zakonitosti i poštovanja ljudskih prava u ovoj zemlji.

Članovi VDSS svoje učešće u vlasti (odbornici, poslanici i drugi) neće moći da legitimišu samo svojom pripadnošću vlaškoj populaciji, Vlasima, već programskom orijentacijom za koju se bore i koju dobro poznaju, iskazuju i primenjuju u sve tri njene dimenzije – političkoj, kulturnoj i reprezentativnoj.

Rad koji bi se oslanjao na nominalističku dimenziju – onih koji žele svoj udeo u vlasti samo iz razloga što su Vlasi – nije cilj VDSS. Prema tome, neprihvatljive su getoističke i marginalističke teorije i ponašanje političkih faktora, koje svode Vlahe samo na glasačku mašinu. Ne može se govoriti o zastupanju Zajednice Vlaha Srbije bez jasnog programa i bez naznačene sveukupne platforme iskazivanja identiteta i potreba Vlaha.

6. ODNOSI SA OKRUŽENJEM

VDSS će se suprotstaviti svakom populističkom prebacivanju krivice na druge za teškoće u kojima se nalazi zajednica Vlaha Srbije, odnosno koristiće zakonski i institucionalni okvir i načela demokratskog ponašanja i saradnje za prevazilaženje postojećih problema.

U međuetničkom komuniciranju VDSS će negovati saradnju, toleranciju, poštovanje prava drugih, uvažavanje načela pozitivne diskriminacije i sprečavanje pokušaja marginalizacije i majorizacije drugih etnosa na nekom području gde su Vlasi u većini, odnosno potpuno poštovanje multikulturalnosti i multietničnosti na prostoru naše zemlje. Takav pristup VDSS će zahtevati da se poštuje u celoj zemlji.

Rad izabranih predstavnika iz redova VDSS u organima vlasti, ogledaće se u tome da se interes lokalne zajednice tumači, brani i interpretira kao najveći politički interes date sredine. To će se integralno definisati političkim programom i akcionim planom za lokalnu zajednicu. Izborni program i program delovanja u konkretnim situacijama neće određivati vrh Stranke, već će se izvesti iz lokalnih planova. Interes lokalne zajednice će svojim radom i zalaganjem doprinositi članovi Stranke bez obzira da li su članovi VDSS izabrani u organima vlasti ili ne.

Opšta načela rešavanja vlašskog pitanja na lokalnom planu i na državnom planu se plasiraju prema svim institucionalnim nivoima društva i države, ali se time ne napuštaju važni lokalni problemi održivog privrednog, infrastrukturnog i socijalnog razvoja, u borbi za bogato društvo i bogatog pojedinca.

Osnov odnosa sa drugim političkim faktorima, kroz lokalne, regionalne i šire koalicije, zasnivaće se da li su prihvaćena u celini izložena načela VDSS u vezi sa mestom, ciljevima, ulogom i rešavanjem potreba Zajednice Vlaha Srbije, na celom prostoru gde oni žive, rade, postoje i opstaju, uključujući i način zastupanja Vlaha u Parlamentu.

Kod važnih državnih pitanja, VDSS će zauzimati stavove koji približavaju a ne koji udaljavaju našu zemlju od evropske porodice naroda, koji u ovo vreme pripadaju ili su orjentisani ka Evropskoj Uniji.

7. UKLJUČIVANJE SRBIJE U EVROPSKE INTEGRACIONE PROCESSE

VDSS se zalaže da Srbija što pre postane deo ujedinjene Evrope i to ne samo ekonomski integrisanu prijemom u Evropsku uniju već i prihvatanje ostalih evropskih vrednosti.

VDSS podržava sve oblike regionalnog povezivanja izalaže se za poboljšanje odnosa sa susedima, kao jedanod prioriteta spoljne politike.

Privreda treba da bude u skladu sa evropskim vrednostima – sa slobodnim tržištima : roba, usluga, rada i kapitala.

8. EKONOMSKA I EKOLOŠKA POLITIKA

Istočna Srbija može da doživi ekonomski procvat ako se uključi u sistem Evropa-regija. O tome već postoje inicijalne ideje (EU REGIJA 21), ali to mora da bude državna politika ove zemlje a ne pitanje nevladinih organizacija ili zainteresovanih pojedinaca.

U našoj zemlji mora da postoji Strategija ravnomernog ekonomsko-tehnološkog održivog razvoja svih njenih delova. Principi po kojima je istočna Srbija sirovinska baza za ostali deo zemlje, koji je usvojen i kroz Prostorni Plan Srbije, pokazao se pogubnim. Ta greška u pristupu veoma jasno može da se sagleda kroz posledice ekonomskog pada kompleksa obojenih metala , hemijskog i rudarskog, kompleksa (Bor, Majdanpek, Prahovo, Despotovac)

Nekontrolisana i neplanska eksploatacija nacionalnih resursa u ime „višeg interesa“ u kome se ne rešavaju problemi udara na okolinu i tumačenja „opšteg interesa“ u kome se zanemaruje interes lokalne sredine je neprihvatljiv. Takvo ranije usmeravanje svesti naroda istočne Srbije stvorilo je famu o „visoko razvijenim opštinama Bor i Majdanpek“ koje su i u vreme najžešće ekonomske krize ostale žrtve nametnutog statusa metropolizacije prihoda i lokalne trajne privatizacije štete od takvog „razvoja“.

Izgubljena renta građana istočne Srbije i njena kratkoročna i dugoročna nadoknada mora da bude pod zaštitom zakona.

Svaki razvoj, uključujući i izdavanje koncesija za eksploataciju lokalnih prirodnih resursa i prirodnih vrednosti, ne može da bude u suprotnosti sa interesima lokalnih zajednica, kao što se dešavalo ranije, kada su najveće posledice ekološke i prostorne stogodišnje destrukcije u istočnoj Srbiji doživeli pripadnici vlaške zajednice.

Ciljevi ekonomske i ekološke politike mora da budu trajno očuvanje reka (Dunav, Morava, Timok, Mlava, Resava) i revitalizacija oštećenja do potpunog ozdravljenja, dejstvom planirane državne ekonomske politike, pritoka reka i reka u slivovima Timoka, Porečke reke i Peka.

Vodni resursi i šume mora da su tema nacionalnih planova i programa usvojenih u Narodnoj Skupštini jer bez toga se oni ne mogu da održe, štite, niti obnavljaju. To je i obaveza po Dunavskoj i drugim međunarodnim konvencijama o prekograničnom zagađenju – u nadi da će to biti konvencije o održivom razvoju!

Vraćanje prostora u prvobitno stanje, kompletna zaštita voda, vazduha i zemljišta mora za istočnu Srbiju da se definiše Nacionalnom strategijom ekološkog ozdravljenja za istočnu Srbiju uz operativno realizovanje te strategije na terenu od strane preduzeća koje se kontrolišu direktno od Vlade Srbije.

VDSS se zalaže za ekonomski sistem države koji je utemeljen na sledećim načelima: Lična sloboda i odgovornost, a to podrazumeva slobodu ugovaranja, trgovine, izbora profesije, preduzetničke inicijative da se stvara profit;

Puna ekonomska sloboda privrednih subjekata u čijem centru su privatna svojina, odgovorni pojedinac i privatni interes, uz privatnu svojinu kao dominantnu VDSS se zalaže i za druge savremene oblike svojine

Slobodna tržišna utakmica kojom će se poboljšati kvalitet života uz puno poštovanje Zakona o sistemu zaštite životne sredine. Slobodno i celovito tržište rada, kapitala, roba, usluga i deviza

VDSS se zalaže za Srbiju kao poresku oazu, koja će niskim poreskim stopama podsticati priliv stranog kapitala. Niski stimulatívni porezi, uravnotežen budžet koji garantuje zadovoljenje socijalnih, komunalnih i drugih ljudskih potreba

Politika ekonomskih odnosa sa svetom treba da počiva na otvorenoj, liberalizovanoj i izvezno orijentisanoj privredi. Propisima štiti samo strateške razvojne grane, u prvom redu poljoprivredu kroz zaštitne i garantivane cene, a agencija za robne rezerve treba da ima aktivnu ulogu u regulisanju ponude i tražnje, kao i u operacijama na robnoj i efektnoj berzi. Prioritetne grane privrednog razvoja treba da budu moderna i tržišna proizvodnja, energetika, saobraćaj i turizam.

Dugoročna strategija razvoja države treba da se bazira na razvoju obrazovanja, naučno istraživačkog rada, te primenjenih istraživanja u proizvodnji i uvođenje najmodernije tehnološke i informacione tehnologije. Osnove te strategije su reforma sistema obrazovanja kao i velika novčana ulaganja u talentovane mlade ljude koji će svojim znanjem višestruko vratiti svojoj državi. Država mora da stvara uslove da seosko domaćinstvo bude biološki i ekonomski oslonac države.

Kao preduslov povratka poverenja seljaka u državu potrebno je da selo i poljoprivreda zauzme mesto u državi koje im pripada, te je zato neophodno:

- postojanje agrarnog budžeta,
- ekonomsko stimulisanje poljoprivredne proizvodnje premijama i regresima,
- sistem garantovanih cena koje će u slučaju niskih tržišnih cena omogućiti zaštitu proizvođača,
- kreditiranje poljoprivrede radi nabavke moderne mehanizacije, obnove stočnog fonda,
- ujednačavanje uslova života na selu sa uslovima života u gradu.

9. ZDRAVSTVO, SOCIJALNA POLITIKA I ZAPOSŁJAVANJE

Osnovne zdravstvene usluge, prevencija i lečenje mora biti organizovano tako da budu dostupni svima i besplatno. Taj nivo mora da garantuje država bez obzira na socijalni status građana koji ima potrebu zadovoljena zdravstvenog stanja, pružanjem zdravstvenih usluga uz izjednačavanje statusa državnih i privatnih zdravstvenih ustanova.

Na planu rešavanja socijalne politike, VDSS se zalaže za evropska načela socijalno-tržišne građanske države u kojoj su zagantovana prava na rad i prava iz rada, svojinska prava, kao i pravo izbora zanimanja, sindikalnog i socijalnog organizovanja, zdravstvene i socijalne zaštite.

Socijalna sigurnost građana podrazumeva zdravstveno, penzijsko–invalidsko i osiguranje nezaposlenih u skladu sa evropskim standardima socijalne zaštite i sigurnosti

U socijalnoj sferi nedopustiva je diskriminacija po bilo kom osnovu i svojstvu pripadnosti građana (versko, etničko, rasno).

U oblasti zapošljavanja VDSS se zalaže za ravnomerno zapošljavanje pripadnika vlaške nacionalne manjine u javnim organima i službama, na šta se država obavezala aktuelnim zakonskim propisima.

10. LJUDSKA PRAVA

VDSS smatra da su ljudsko dostojanstvo i ljudska prava nedeljivi. Takav korpus ličnih prava neotuđivo je svojstvo svakog pojedinca i neizostavni deo njegovog učešća u državnoj zajednici.

Građanin ostvaruje svoja prava u skladu sa :

- Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima ,
- Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i
- Okvirnom konvencijom o zaštiti manjina, na kojima je zasnovano pozitivno zakonodavstvo naše zemlje.

Svi građani su jednaki pred zakonom . Građani moraju da poznaju svoja sopstvena prava i da znaju da imaju prava da se bore za njihovo ostvarenje.

Sva ljudska prava su zagarantovana Ustavom zemlje, kao lična prava i etnička prava etničke zajednice.

VDSS je angažovano na ostvarivanju etničkih prava Zajednice Vlaha Srbije koja su u skladu sa opštim evropskim normama kako sledi:

- Mogućnost učenja maternjeg jezika;
- Korišćenje maternjeg jezika u štampi, izdavaštvu, savremenim masovnim elektronskim i drugim medijima i drugim oblicima komuniciranja;
- Uspostavljanje vlaških kulturno-prosvetnih centara u svim opštinskim centrima između Morave, Dunava i Timoka u kojima žive Vlasi;
- Korišćenje maternjeg jezika u bogoslužjenju u skladu sa crkvenim kanonskim pravilima;
- Finansiranje realizacije navedenih prava preko državnog budžeta i budžeta opština, kao i na osnovu međudržavnih konvencija i sporazuma.

11. PRAVNA DRŽAVA, ODNOS GRAĐANINA i DRŽAVE i POLITIČKA PRAVA

Temelj države mora biti ustavom zagarantovana neotuđivost i nepovredivost ljudskih prava, sloboda i dostojanstva, a osnovno pravo je pravo na sigurnost čovečijeg života i na jednakost pred ustavom i zakonom bez obzira na naciju, rasu, pol, veroispovest ili stranačko uverenje.

VDSS se zalaže za :

- trojnu vlast, nezavisnu jednu od druge : zakonodavnu, sudsku i izvršnu,
- zakonodavstvo i pravosuđe kakvo postoji u demokratskim državama Evropske unije,
- profesionalnu i neidološku policiju čija je isključiva obaveza da štiti ličnu i imovinsku sigurnost građana,
- za povećanje zakonskog maksimuma kazne za teška krivična dela,
- ukidanje instituta prekoračenja granice nužne odbrane

Pitanje državnog uređenja, VDSS prepušta ubeđenju svojih članova koji će oni opredeliti po pozivu na izjašnjavanje. O tome VDSS ne iskazuje svoj stranački stav ni javno niti u Parlamentu i lokalnim skupštinama.

12. INFORMISANJE

VDSS se zalaže za :

- slobodu štampe,
- slobodu protoka informacija na elektronskim medijima.
- pravo na iznošenje informacija u medijima bez obzira ko im je osnivač,
- odgovornost za iznošenje lažnih informacija.

VDSS zahteva da se u sistem informisanja uključe i mediji svih vrsta na maternjem jeziku Vlaha, počev od emitovanja RTS TV NS na rumunskom i u istočnoj Srbiji do regionalnog (opštinskog) radio i TV programa, na književnoj normi ili na lokalnim vlaškim narečjima, ili kombinovano.

Zalaže se da se navedeni programi budžetski finansiraju, odnosno finansiraju na osnovu ratifikovanih međudržavnih sporazuma, nezavisno od komercijalnih programa.

13. PROSVETA, NAUKA I KULTURA

Prosveta, nauka i kultura u našoj zemlji treba da su potpuno slobodne i da funkcionišu uz pomoć države.

Nastavni programi svih škola su ujednačeni na čitavoj državnoj teritoriji, s tim što programi u značajnoj meri moraju sadržati teme koje će se odnositi na istoriju, umetnost i kulturu Vlaha. Nacionalne manjine (zajednice) imaju pravo na školovanje na svom maternjem jeziku na osnovu jasno iskazane volje u svakoj sredini gde žive, u skladu sa postojećim propisima.

Univerziteti su potpuno slobodni i autonomni i mogu biti, kao i škole, privatni ili državni, u skladu sa zakonom.

VDSS se zalaže da se učenje na maternjem jeziku ostvaruje od predškolskih ustanova do završenog osnovnog obrazovanja i to:

- učenjem jezika - od lokalnog govora do književne norme;
- učenjem istorije Vlaha;
- savladavanjem savremene terminologije i neologizama za savremeno sporazumevanje na maternjem jeziku.

Ostali deo školskog programa ostao bi u skladu sa programom na službenom jeziku većinskog naroda.

14. ODNOS PREMA OMLADINI

VDSS smatra da su mladi najvitalniji stub društva i iz tog razloga se zalaže za :

- uključivanje što većeg broja mladih u stranački rad, organizovanjem što većeg broja omladinskih organizacija VDSS,
- saradnju omladine VDSS sa drugim omladinskim stranačkim organizacijama,
- saradnju omladine VDSS sa, naučnim-istraživačkim, kulturološkim i sportskim omladinskim organizacijama iz Rumunije i inostranstva uopšte,
- obezbeđenje prostora za sportske i kulturološke aktivnosti mladih,
- favorizovanje moralnih i etičkih vrednosti radi pravilne društvene orijentacije mladih.

Stvaranje psihički i fizički zdrave omladine je primarni cilj VDSS u okviru omladinske politike i njihovo angažovanje u društveno pozitivnim aktivnostima.

15. LOKALNA SAMOUPRAVA

VDSS zastupa princip funkcionalne decentralizacije i regionalizacije zastupajući stav da je jaka lokalna samouprava najneposredniji način učešća građana u kreiranju odluka od važnosti za datu sredinu.

Novim zakonom o lokalnoj samoupravi potrebno je decentralizovati vlast posebno u finansijskom delu. Organi lokalne samouprave treba da raspoložu pravom formiranja lokalnog budžeta uz zakonske obaveze prema državnom budžetu.

S T A T U T
VLAŠKE DEMOKRATSKE
STRANKE SRBIJE

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1
Vlaška demokratska stranka Srbije (u daljem tekstu: VDSS i Stranka) je politička organizacija građana formirana sa ciljem ostvarivanja ideja i načela emancipacije, očuvanja i razvoja identiteta Vlaha u Srbiji, u duhu evropskih demokratskih principa i evropske orijentacije.

Etički principi Stranke su načela koja važe za celu Zajednicu Vlaha Srbije i u potpunom su skladu sa Osnovnom konvencijom o zaštite manjina u Evropi.

Član 2
Stranka ima status pravnog lica. Sedište Stranke je u Boru na adresi koja će se registrovati kod organa vlasti.

Član 3
Pečat VDSS je okruglog oblika sa punim imenom organizacije na srpskom i vlaškom (rumunskom) jeziku. Korišćeno pismo je latinica u rumunskoj redakciji. U sredini pečata je skraćena naziva na oba jezika, VDSS/PDRS.

Član 4
Zastava VDSS je pravugaonog oblika nebo plave boje Evropske Unije , sa suncekretom u sredini oko koga su raspoređene sedam zvezda (sedam Vlašića, sedam reka u istočnoj Srbiji, sedam geografskih područja).
Dan Stranke je : 25.April – dan osnivanja VDSS

Član 5
VDSS u svom radu i političkom angažovanju je za ravnopravnost među svim etničkim zajednicama i građanima naše zemlje u duhu evropskih opšteprihvaćenih demokratskih građanskih načela i načela razvijenog civilnog društva. U svom političkom radu Stranka podrazumeva kriterijume lojalnosti i suprotstavljanja bilo kakvom narušavanju integriteta naše zemlje, spolja ili iznutra, uz zalaganje za ubrzanje procesa za pristupanje Evropskoj Uniji, sistemu Evropa-regija i drugim evropskim vrednosnim obrascima.

II. CILJEVI I ZADACI VDSS

Član 6
Ciljevi i zadaci VDSS definisani su ovim Statutom, imajući u vidu otvaranje i primenu u teoriji i praksi svih mogućnosti komuniciranja za pravedno tretiranje i rešavanje vlašskog pitanja, uz poštovanje univerzalnih načela o ljudskim i etničkim pravima, u skladu sa zakonima Srbije.

Stranka smatra nedeljivim tri dimenzije ovog pitanja, koje se mogu uopštiti sa tri koordinate – kao političko, kulturno-prosvetno i reprezentativno iskazivanje - sve tri na liniji očuvanja i razvoja identiteta Vlaha u Srbiji i njihovo široko kulturno-prosvetno integrisanje u moderne tokove razvijene savremene kulture među Vlasima, koja se danas može prepoznati u Vojvodini i na prostoru zemlje matice.

Član 7
Za ostvarivanje svojih ciljeva i zadataka, Stranka donosi Program i Statut kojima se bliže definišu oblici privremenog i stalnog organizovanja političkog rada i aktivnosti i njihovog odvijanja na terenu, u komuniciranju sa internim i eksternim okruženjem i u odnosima sa političkim faktorima, i učešća u vlasti.

Član 8
Saglasno ovom Statutu, Stranka realizuje svoje aktivnosti na prostoru gde žive Vlasi, južno i severno od Dunava, preko definisanih vidova organizovanja, učešćem na izborima i na druge načine predviđene zakonskim propisima o organizovanju i radu političkih stranaka.

III. ČLANSTVO

Član 9
Članovi VDSS mogu biti punoletni građani koji prihvataju programske dokumente i Statut Stranke, pod uslovom da nisu članovi neke druge političke stranke. Članstvo u VDSS se stiče svojeručnim potpisom pristupnice koja se čuva u Opštinskom odboru Stranke. Članu se izdaje članska karta Stranke. Za izuzetna zasluge u oblastima aktuelizacije vlašskog pitanja, ljudskih i manjinskih prava, Glavni Odbor na predlog Predsedništva može zaslužnim pojedincima dodeliti status počasnog člana VDSS. U sedištu Stranke se vodi centralna evidencija članstva.

Član 10
Svaki član VDSS ima pravo da učestvuje u radu Stranke, da bira i bude biran u organe Stranke. Član VDSS ili manjina članova Stranke imaju pravo da u radu organa Stranke iznose svoja mišljenja i zauzimaju stavove po pitanjima o kojima raspravljaju i odlučuju organi Stranke. Zbog iznetog mišljenja ili zauzetog stava u radu organa Stranke pojedinac ili manjina ne mogu biti izloženi bilo kakvim sankcijama. Član Stranke ima pravo na pravnu zaštitu u slučaju javnog diskreditovanja ili ugrožavanja njegovih prava zbog pripadnosti VDSS ili obavljanja stranačkih poslova.

Član 11
Član VDSS dužan je da :

- Radi na ostvarivanju ciljeva i zadataka Stranke na osnovu Programa i Statuta, uz poštovanje Kodeska ,
- Doprinosi pozitivnoj afirmaciji Zajednice Vlaha Srbije i rešavanju njihovog reprezentativnog izražavanja kroz Nacionalni savet Vlaha i Zajednicu za kulturu Vlaha Srbije, u duhu političke i nacionalne ravnopravnosti i primeni u našem društvu evropskih demokratskih vrednosti saradnje, tolerancije i solidarnosti,
- Doprinosi porastu ugleda Stranke i učestvuje u realizaciji programskih načela i ciljeva Stranke,
- Organizovano učestvuje u javnom životu, zastupajući stavove Stranke,
- Dosledno sprovodi odluke i upustva, bez obzira na stavove koji je imao u procesu odlučivanja,
- Plaća članarinu i materialno pomaže Stranku prema mogućnostima.

Član 12
Članstvo u VDSS prestaje kada se naruši Statut, Ustav zemlje i etički principi Zajednice Vlaha Srbije, ili učlanjenjem u drugu političku stranku.

Inicijativu o isključenju člana iz prethodnog stava pokreću organi Stranke na terenu, dok odluku o isključenju donosi Predsedništvo Stranke.

Članstvo u VDSS može da prestane i pisanom izjavom člana da više ne želi da bude član Stranke, ili potpisivanjem i predajom ispisanice.

IV. PRAVILNIK O ORGANIZACIJI I RADU VDSS

IV.1. ORGANIZACIJA STRANKE

Član 13
VDSS je organizovana na teritorijalnom principu, na području između Morave, Dunava i Timoka i preko Timoka do granice sa Bugarskom i neposredno severno od Dunava u Vojvodini gde žive Vlasi - naseljenici iz istočne Srbije iz vremena posle II svetskog rata.

Teritorijalni ogranci se formiraju za opštine i za naselja sa ili bez administrativne podele na manje jedinice, koje eventualno funkcionišu kao izborne jedinice u naselju.

IV.2. ORGANI STRANKE

Član 14
Organi VDSS su:

- Skupština
- Glavni odbor
- Predsedništvo
- Predsednik
- Potpredsednici
- Izvršni odbor
- Nadzorni odbor
- Generalni sekretar
- Omladina VDSS
- Politički savet
- Odbor za privredu, privredne resurse i zaštitu okoline
- Kulturno-prosvetni odbor za afirmaciju i emancipaciju Vlaha
- Odbor za zdrastvo
- Odbor za finansije

Mandat svakog stalnog organa traje 4 godine. Pored navedenih stalnih odbora mogu se po potrebi osnivati i privremeni odbori i komisije čije trajanje je oročeno dok se ne ispuni konkretni zadatak zbog koga su osnovani. Takvi organi mogu postojati na nivou Stranke ili kao konsultativni i pomoćni instituti opštinskih i mesnih odbora, vezano za njihove potrebe i rad.

Član 15
Rad svih organa u Stranci je javan. U izuzetnim slučajevima javnost se može isključiti ukoliko tako odluči odnosni organ Stranke.

Član 16
Predsednik, potpredsednici i članovi predsedništva biraju se na Skupštini. Ostale organe stranke imenuje Glavni odbor. Izbori za organe Stranke sprovode se javnim ili tajnim glasanjem.

Član 17
Svi organi Stranke punovažno odlučuju ako je na sednici prisutna kvalifikovana većina odnosnog organa, a odluke su donesene ako ih izgleda većina od prisutnih članova organa.

Član 18
Glavni odbor i Izvršni odbor zasedaju najmanje jedanput u tri meseca, a saveti i drugi organi koje imenuje Glavni odbor jednom u tri meseca ili po potrebi.

IV.3. SKUPŠTINA STRANKE

Član 19
Skupština Stranke je najviši organ Stranke koju sačinjavaju izabrani predstavnici (članovi Skupštine) opštinskih odbora i mesnih odbora i članovi Glavnog odbora.

Opštinski odbori delegiraju po 8 a mesni odbori po 3 članova Skupštine.

Član 20
Skupština se saziva u skladu sa ovim Statutom.

Rad Skupštine je u skladu sa Poslovnikom o radu koji se donosi na početku zasedanja Skupštine u novom sazivu, tj. donosi se za Osnivačku Skupštinu Stranke i za Redovnu Skupštinu Stranke.

Član 21
Skupština je nadležna da:

- Usvaja Program i Statut i Poslovnik o radu Skupštine;
- Usvaja izmene i dopune navedenih akata Stranke;
- Razmatra i usvaja izveštaj Glavnog odbora o radu Stranke između dva zasedanja;
- Bira organe stranke.

IV.4. GLAVNI ODBOR

Član 22

Glavni odbor Stranke (G O) je najviši organ Stranke između dve skupštine i u tom periodu utvrđuje politiku Stranke u skladu sa Programom i Statutom i odlukama Skupštine.

Na prvoj sednici mandate članova verifikuje G O.

Član 23
Sastav Glavnog odbora definisan je ovim Statutom i čine ga:

- Predsednik stranke,
- Potpredsednici stranke,
- Članovi predsedništva,
- Predsednici opštinskih odbora ili poverenici,
- Predsednici mesnih odbora koji zastupaju najmanje 25 članova Stranke,
- Predsednici omladine VDSS,

- Predsednik Izvršnog odbora,
- Generalni sekretar,
- Predsednik Političkog saveta.

Član 24
Glavni odbor:

- Saziva Skupštinu Stranke;
- Odlučuje o mestu i vremenu održavanja Skupštine;
- Predlaže dnevni red i utvrđuje predlog Poslovnika o radu Skupštine;
- Podnosi Skupštini izveštaj o radu Stranke u periodu između dve Skupštine;
- Utvrđuje predlog akata Stranke, kao i izmene i dopune tih akata;
- Bira i razrešava Izvršni odbor Stranke;
- Pokreće postupak za razrešenje Izvršnog odbora pre isteka mandata na predlog apsolutne većine članova Glavnog odbora;
- Odlučuje o učešću Stranke na izborima, na svim nivoima;
- Utvrđuje izborne liste kandidata za opštinske i parlamentarne izbore;
- Odlučuje o imenovanju poslanika sa izborne liste;
- Aktivira deponovane ostavke narodnih predstavnika, izabranih sa liste Stranke za opštinski i državni nivo, kada dođe do grubog kršenja programskih i etičkih načela Stranke u obavljanju odborničkih ili poslaničkih obaveza;
- Odlučuje o koalicionim odnosima i raspodeli mandata po tom osnovu u predstavničkim organima vlasti i uprave na lokalnom i državnom nivou;
- Usvaja izborni program Stranke;
- Usvaja izveštaj Izvršnog odbora;
- Donosi konačnu odluku o raspuštanju opštinskih i mesnih odbora Stranke;
- Donosi odluku po žalbama izjavljenim na odluke o isključenju iz članstva ili razrešenju sa funkcija,
- Bira savete i odbore Stranke;
- Usvaja Poslovnik o svom radu;
- Usvaja Pravilnik o radu omladinske organizacije Stranke i radu stalnih saveta i odbora Stranke.
- Donosi odluku o formiranju i imenovanju novih tela Stranke

Glavni odbor saziva predsednik Stranke u skladu sa ovim Pravilnikom ili na zahtev 1/3 članova Glavnog odbora.

Član 25

U slučaju da član Glavnog odbora neopravdano odsustvuje sa tri sednice, prestaje mu mandat u Glavnom odboru. Mesto takvog člana zauzima kandidat koga delegira opštinski odbor iz sredine iz koje je bio predložen.

IV.5. PREDSEDNIK I POTPREDSEDNICI

Član 26
Predsednika Stranke 2 potpredsenika Stranke i 5 članova predsedništva Stranke bira Skupština.

Član 27
Kandidata za predsednika predlaže Glavni odbor. Moguće je imati i više kandidata za predsednika.

Kandidat za predsednika ispred navedenog organa daje predlog za potpredsednike u mandatnom periodu koji sledi. Kandidata za predsednika Glavnom odboru može da predloži trećina postojećih opštinskih odbora.

Izabrani su oni kandidati za predsednika i potpredsednike koji su dobili većinu glasova članova Skupštine na izbornoj sednici Skupštine.
Član 28

Predsednik stranke:

- Predstavlja Stranku u zemlji i inostranstvu;
- Rukovodi stranačkom organizacijom i usklađuje funkcionisanje Stranke;
- Saziva i predsedava sednicama Glavnog odbora;
- Saziva Skupštinu Stranke;
- Odgovoran je za sprovođenje odluka Skupštine i Glavnog odbora;
- Predlaže Skupštini kandidate za potpredsednike Stranke;
- Predlaže Glavnom odboru mandataru za sastav Izvršnog odbora;
- Predlaže Glavnom odboru kandidata za Generalnog sekretara;
- Predlaže Glavnom odboru imenovanje poslanika sa izborne liste u konsultaciji sa Izvršnim odborom i uz prethodnu saglasnost Predsedništva;
- Predlaže Glavnom odboru imenovanje novih članova;
- Može da sazove sednicu svakog ogranka Stranke;
- Daje punomoćja za zastupanje pred sudom ili drugim organima;
- Podnosi predlog opštinskim i mesnim skupštinama za smenu njihovih predsednika.

Član 29
Potpredsednici Stranke vrše poslove i zadatke koje im predsednik Stranke delegira iz svoje nadležnosti.

Potpredsednik koga odredi predsednik Stranke zamenjuje predsednika u obavljanju njegovih prava i dužnosti, na osnovu i u granicama ovlašćenja.

Predsednik Stranke može da delegira na pojedine potpredsednike ili članove predsedništva Stranke vršenje poslova iz sledećih oblasti:

- Nacionalne i spoljne politike;
- Ljudskih i građanskih prava, nauke, prosvete i kulture;
- Ekonomske i socijalne politike;
- Komuniciranja sa javnošću i Nacionalnim savetom zajednice.

Potpredsednici i članovi predsedništva imaju posebna teritorijalna zaduženja, pa u dogovoru sa predsednikom Stranke vrše nadzor i usklađuju rad i funkcionisanje organizacije Stranke.

Član 30
Razlozi za razrešenje predsednika i potpredsednika Stranke su:

- Povreda bitne odredbe Statuta Stranke;
- Delovanje protivno Programu i utvrđenoj politici Stranke čime se dovodi u pitanje ostvarivanje osnovnih ciljeva Stranke ili se ugrožava funkcionisanje Stranke;
- Neizvršavanje odluka Skupštine i Glavnog odbora Stranke.

Predlog za razrešenje predsednika i potpredsednika Stranke mogu da podnesu Glavnom odboru :

- $\frac{2}{3}$ članova Predsedništva;
- $\frac{2}{3}$ članova Glavnog odbora;
- preko $\frac{1}{2}$ od broja opštinskih i mesnih odbora.

Predsedništvo je dužno da po prijemu predloga za razrešenje sazove sednicu Glavnog odbora. Sednica Glavnog odbora o ovom pitanju mora da se održi u roku od 30 dana, računajući od dana prijema predloga za razrešenje predsednika.

Ukoliko Glavni odbor nađe da je predlog osnovan, donosi odluku o zakazivanju Skupštine Stranke radi izjašnjenja o predlogu za razrešenje predsednika Stranke. U tom slučaju može da se donese odluka o suspenziji predsednika Stranke, kao i odluka o imenovanju vršioca dužnosti predsednika Stranke.

Ukoliko Skupština donese odluku o razrešenju predsednika Stranke većinom glasova od ukupnog broja članova, sprovodi se postupak izbora predsednika i potpredsednika Stranke na istoj Skupštini.

IV.6. PREDSEDNIŠTVO

Predsedništvo Stranke je izvršni politički organ koji rukovodi radom i delovanjem Stranke između dve sednice Glavnog odbora.

Predsedništvo čine:

- Predsednik Stranke;
- Potpredsednici Stranke;
- Predsednik IO;
- Predsednik Političkog saveta;
- Predsednik omladine VDSS.
- Članovi predsedništva

Predsedništvo Stranke je nadležno da:

- Izvršava odluke Glavnog odbora;
- Utvrđuje i vodi politiku stranke između dve sednice Glavnog odbora;
- Sastavlja predloge odluka i priprema sednice Glavnog odbora;
- Donosi program širenja i razvijanja organizacije stranke i daje opšta uputstva o organizacionim pitanjima;
- Imenuje i razrešava generalnog sekretara Stranke;
- Donosi Poslovnik o svom radu;
- Predlaže Glavnom odboru Pravilnik o radu i funkcionisanju poslaničkih i odborničkih klubova;
- Donosi Poslovnik o sprovođenju kandidacionog postupka za članove Glavnog odbora koje bira Skupština Stranke;
- Obavlja druge poslove po zadatku i ovlašćenju Glavnog odbora;

- Predlaže Glavnom odboru članove Političkog saveta;
- Predlaže Glavnom odboru donošenje odluka o eventualnim koalicijama i drugim vidovima političke saradnje;
- Predlaže izborni program Stranke;
- Imenuje i razrešava portparola Stranke;
- Stavlja van snage pojedine odluke organa Stranke, koje nisu u saglasnosti sa odlukama Predsedništva i Glavnog odbora;
- Verifikuje listu kandidata za izbore za lokalne organe vlasti i potvrđuje raspodelu pojedinih funkcija;
- Pokreće pred Glavnim odborom postupak za razrešenje Izvršnog odbora,
- Podnosi izveštaj Glavnom odboru i Skupštini Stranke;
- Donese odluku o isključenju iz Stranke;
- Donese odluku o suspenziji opštinskog odbora i imenovanju povereništva za konkretni ogranak Stranke.

Član 34

Predsedništvo Stranke može da zaseda u užem sastavu (predsednički kolegijum), koji čine predsednik, potpredsednici određeni za zamenike predsednika, predsednik IO i predsednik Političkog saveta.

Predsedništvo u užem sastavu razmatra pitanja iz nadležnosti Predsedništva, bez ovlašćenja donošenja odluka.

Predsedništvo saziva:

- Predsednik stranke,
- Najmanje jedna trećina članova predsedništva,
- Predsednik Političkog saveta.

IV.7. POLITIČKI SAVET

Član 35

Politički savet Stranke je organ Stranke koji razmatra sva politička pitanja od interesa za Stranku i njene nadležne organe, podnosi predloge i inicijative i daje mišljenje u slučaju donošenja političkih odluka drugih organa Stranke.

Politički savet bira Glavni odbor na predlog Predsedništva Stranke.

Članovi Predsedništva u užem sastavu učestvuju u radu Političkog saveta sa pravom glasa.

Politički savet bira iz svojih redova predsednika iz sastava članova Stranke.

Trećina članova Političkog saveta mogu da budu istaknute javne vanstranačke ličnosti, koji su pripadnici zajednice Vlaha Srbije.

IV.8. IZVRŠNI ODBOR

Član 36

Izvršni odbor Stranke (IO) je operativno-politički organ Stranke koji se stara o organizaciji Stranke i sprovođenju odluka Predsedništva i Glavnog odbora.

Izvršni odbor čine predsednik Izvršnog odbora, potpredsednik Izvršnog odbora, generalni sekretar Stranke, predsednik Izvršnog odbora OVDSS i 7 članova.

Mandatar Izvršnog odbora predlaže Glavnom odboru potpredsednika i članove Izvršnog odbora.

Izvršni odbor je izabran ako predlog mandataru dobije na tajnom glasanju većinu glasova prisutnih članova Glavnog odbora.

Član 37
Izvršni odbor:

- Operativno sprovodi političke odluke Glavnog odbora i Predsedništva Stranke;
- Stara se o organizaciji Stranke;
- Imenuje Povereništvo u opštinama i mestima gde nisu formirani odbori Stranke;
- Vršiti nadzor nad funkcionisanjem teritorijalnih oblika organizacije Stranke;
- Formira izborne štabove;
- Stara se o prihodima i rashodima Stranke;
- Obavlja druge poslove i zadatke po ovlašćenju Predsedništva i Glavnog odbora;
- Utvrđuje i vodi izbornu kampanju;
- Predlaže Predsedništvu odluku o suspenziji opštinskih odbora;
- Rešava sporove u radu teritorijalnih oblika organizovanosti Stranke;
- Daje mišljenja i predloge Predsedništvu i Glavnom odboru Stranke;
- Predlaže predsedništvu stručne odbore i donosi Pravilnik o njihovom radu;
- Donosi Pravilnik o radu opštinskih odbora;
- Donosi odluku o formiranju Sekretarijata Stranke.

Član 38
Izvršni odbor sazivaju:
• Predsednik Izvršnog odbora;
• Najmanje tri člana Izvršnog odbora.

IV.9. GENERALNI SEKRETAR STRANKE

Član 39
Generalni sekretar Stranke je operativni poslovodni organ Stranke, koji rukovodi radom Sekretarijata i drugih stručnih i administrativnih službi Stranke.

Član 40
Generalni sekretar:

- Prati stanje organizacije Stranke i podnosi predloge, izveštaje i inicijative;
- Rukovodi poslovanjem Stranke;
- Predlaže odluku o sistematizaciji Sekretarijata;
- Stara se o zakonitosti rada službi Stranke;
- Obavlja druge poslove po ovlašćenju Predsedništva i Izvršnog odbora Stranke.

Na prava i obaveze Generalnog sekretara shodno se primenjuju zakonske odredbe direktora preduzeća.

Generalni sekretar je profesionalna funkcija.

Generalnog sekretara imenuje i razrešava Glavni odbor na predlog predsednika Stranke.

IV.10. SEKRETARIJAT STRANKE

Član 41
Administrativno-tehničke poslove u Stranci obavlja Sekretarijat Stranke.

Sekretarijat se formira i organizuje u skladu sa odlukom Izvršnog odbora.

IV.11. NADZORNI ORGAN

Član 42
Nadzorni organ Stranke je Nadzorni odbor, koji se osniva za poslove unutrašnje kontrole finansijskog poslovanja Stranke.

Nadzorni odbor ima 3 člana, od kojih je jedan član predsednik Odbora, kao odgovorno lice, a jedan zamenik predsednika, koje bira Skupština. Jednog člana Nadzornog odbora delegiraju iz svojih redova OVDSS.

Nadzorni odbor je dužan da jednom u godinu dana podnese izveštaj Glavnom odboru Stranke, drugim organima Stranke na njihov zahtev i ostalim institucijama u rokovima predviđenim po osnovu važećih zakonskih propisa.

IV.12. OMLADINA VDSS

Član 43
Omladina Stranke (OVDSS) je dobrovoljna organizacija članova Stranke, mladih od 30 godina, koja se organizuje u okviru Stranke.

OVDSS je autonomna u svom radu, u okvirima koje definišu akti Stranke, o čemu donosi svoj Pravilnik o radu.

Članovi OVDSS pored rada u svom organu učestvuju i u radu matičnog opštinskog odbora i organima Stranke.

Organizacija i način rada OVDSS uređuje se osnivačkom odlukom koju donosi Skupština OVDSS, a usvaja je Glavni odbor Stranke.

Član 44.
Predsednik OVDS je član Predsedništva Stranke.
Predsednik izvršnog odbora OVDSS je član Izvršnog odbora Stranke.
Predsednici OVDSS pri opštinskim odborima su članovi Glavnog odbora.

IV.13. TERITORIJALNA ORGANIZACIJA STRANKE

Član 45.
Teritorialne organizacije Stranke su opštinski odbori i opštinska povereništva Stranke, gradski odbori i gradska povereništva sa svojim mesnim odborima i mesnim povereništvima.

Organi teritorijalnih organizacija Stranke su:

- Opštinska Skupština;
- Predsednik opštinskog odbora.
- Poverenik opštinskog odbora
- Predsednik mesnog odbora
- Poverenik mesnog odbora
- Predsednik gradskog odbora
- Poverenik gradskog odbora.

Radom opštinskog odbora i povereništva rukovodi predsednik opštinskog odbora i poverenik opštinskog odbora Stranke.

IV.14. OPŠTINSKA SKUPŠTINA

- Član 46
Opštinsku Skupštinu čine :
- Članovi opštinskog odbora,
  - Poverenici opštinskog odbora,
  - Predsednik gradskog odbora,
  - Poverenik gradskog odbora,
  - Predsednici mesnih odbora,
  - Poverenici mesnih odbora
- Članovi Skupštine koje biraju mesni odbori na svakih 20 članova mesne organizacije.

Poverenici su supstitutivni organi dok se na terenu ne izaberu određeni odgovarajući teritorijalni organi.

- Član 47
Opštinska skupština :
- Bira i smenjuje predsednika opštinskog odbora Stranke;
  - Utvrđuje program rada opštinskog odbora Stranke;
  - Razmatra i usvaja izveštaj predsednika opštinskog odbora Stranke.

Mandat izabranih članova opštinske skupštine Stranke i drugih organa ogranaka traje 2 godine. Skupštini Stranke prethode opštinske skupštine Stranke.

IV.15. OPŠTINSKI ODBOR

- Član 48
Opštinski odbor Stranke (OO) rukovodi radom odbora na svojoj teritoriji između dve opštinske Stranke. skupštine

Opštinski odbor se osniva u odboru Stranke koji ima najmanje 30 članova Stranke.

- Opštinski odbor čine:
- 7-15 članova izabranih na Skupštini OO Stranke ;
  - Predsednik odborničke grupe, odnosno predstavnik odbornika u opštinskoj vlasti;
  - Kooptirani članovi (do 20 % od ukupnog broja izabranih članova).

Opštinski odbori iz svojih redova bira dva potpredsednika i sekretara.

Opštinski odbor odlučuje većinom glasova prisutnih, ako sednici prisustvuje više od polovine od ukupnog broja članova odbora.

Sednicu Opštinskog odbora sazivaju predsednik odbora ili 1/3 članova, najmanje jedanput mesečno.

U slučaju da član Opštinskog odbora neopravdano odsustvuje sa tri sednice prestaje mu mandat u Opštinskom odboru.

Član 49
Opštinski odbor :

- Radi na širenju ideja i popularizaciji Programa i programskih načela Stranke;
- Sprovodi stavove i odluke Stranke i njenih organa i odgovara za njihovu realizaciju;
- Obavezan je da obavi sve poslove koje mu poveri Izvršni odbor i predsednik Stranke;
- Stara se o organizaciji Stranke na području svog ogranka Stranke;
- Organizuje izborne aktivnosti u izbornoj kampanji i odgovoran je za njihovu realizaciju;
- Aktivno učestvuje u rešavanju svih problema na lokalnom nivou;
- Prikuplja sve informacije o lokalnim prilikama i dostavlja ih Sekretarijatu Stranke;
- Predlaže kandidate za članove Glavnog odbora;
- Predlaže kandidate za predsednika Stranke;
- Predlaže kandidate za izborne liste poslanika;
- Utvrđuje listu kandidata za izbore za lokalne organa vlasti i utvrđuje raspodelu pojedinih funkcija;
- Osniva mesne odbore Stranke;
- Prati rad odborničke grupe na lokalnom nivou i o tome izveštava Predsedništvo Stranke;
- Bira članove Skupštine Stranke;
- Predsednik Opštinskog odbora se stara o izvršavanju zadataka, stavova i odluka Stranke i sprovođenju svog programa rada.

IV.16. GRADSKI ODBOR STRANKE

Član 50
Gradski odbor Stranke se može osnovati u naseljenim mestima sa više od 5000 stanovnika ili gde postoje više mesnih zajednica.

Gradski odbor čine :

- 5 do 9 članova izabranih na skupštini Gradskog Odbora sa mandatom od 2 godine,
- Predsednik Gradskog Odbora i potpredsednik Gradskog Odbora izabranih iz svog sastava,
- Predsednici – poverenici mesnih odbora sa teritorije njihovih mesnih zajednica.

Svi članovi Gradskog Odbora biraju se na skupštini Gradskog Odbora sa mandatom od 2 godine, na kojoj se donosi program rada.

Rad Gradskog Odbora odvija se na osnovu programa rada Opštinskog odbora.

Član 51
Gradski odbor :

- aktivno učestvuje na rešavanju problema u gradu,
- prikuplja informacije o ekonomskim, socijalnim i političkim prilikama i dostavlja ih Opštinskom odboru,
- uspostavlja kontakte sa drugim zainteresovanim sportskim, kulturnim, nevladinim i političkim organizacijama, koje su zainteresovane za saradnju i zajedničke aktivnosti,
- osniva mesne odbore u svojim mesnim zajednicama,
- bira članove Opštinske skupštine,
- koordinira izborne aktivnosti u svojim mesnim zajednicama.

Radom Gradskog odbora rukovodi predsednik Gradskog Odbora.

Predsednik Gradskog Odbora je član Opštinskog odbora.

IV.17. MESNI ODBOR STRANKE

Član

52

Mesni odbor Stranke osniva se za naselje i administrativne delove naselja.

Sednice Mesnog odbora saziva predsednik MO ili najmanje 1/3 članova MO.

Mesni odbor obavlja poslove koje mu poveri Opštinski odbor.

Svoj rad Mesni odbor izvršava na osnovu Lokalnog Programa za svoje naselje koje je usaglasio sa Opštinskim odborom, a verifikovan je od Predsedništva Stranke i koji promovise u toku izborne kampanje i izvršavanja lokalne vlasti, kao i između izbora na lokalnom nivou.

Lokalni Program uvek obuhvata lokalne specifičnosti i objedinjava političke, kulturno-prosvetne i reprezentativne zahteve Stranke prevedene na lokalne uslove.

Mesni odbor bira se na Skupštini mesnog odbora Stranke koju saziva ovlašćeni poverenik stranke ili Opštinski odbor i zaseda jedanput mesečno.

Predsednik mesnog odbora stara se o izvršavanju programa rada svog odbora.

Izbor predsednika Mesnog odbora verifikuje Opštinski odbor.

Predsednik Mesnog odbora učestvuju u radu Opštinskog odbora.

Broj članova Mesnog odbora je 5-9, a mandat za koji se biraju je dve godine.

Mesni

odbor:

- Radi na širenju ideja i popularizaciji Programa i programskih načela Stranke;
- Sprovodi stavove i odluke Stranke i njenih organa i odgovara za njihovu realizaciju;
- Obavezan je da obavi sve poslove koje mu poveri organ koji ga je osnovao;
- Stara se o organizaciji Stranke na području za koji je osnovan;
- Organizuje izborne aktivnosti u izbornoj kampanji i odgovoran je za njihovu realizaciju;
- Aktivno učestvuje u rešavanju svih problema na lokalnom nivou;
- Prikuplja sve informacije o lokalnim prilikama i dostavlja ih višem organu Stranke;
- Prati rad odborničke grupe na lokalnom nivou i o tome izveštava više organe Stranke;
- Učestvuje u izbornim aktivnostima za organe Stranke.

IV.18.ORGANIZACIJE VDSS U INOSTRANSTVU

Čl.53.

VDSS može formirati svoje organizacije (Odbor i Mesni odbor) u inostranstvu radi okupljanja članova VDSS među građanima koji tamo žive i rade,a koji prihvataju statut,program i kodeks VDSS, i deluju u skladu sa njima.

Način organizovanja i rada organizacija VDSS u inostranstvu je identičan organizovanju i radu mesnog i opštinskog odbora VDSS sa svim pravima i obavezama.

Organizacijom VDSS u inostranstvu rukovodi Predsedništvo odbora Organizacije VDSS koga čine predsednici mesnih odbora VDSS u stranoj državi i od njih,tajnim glasanjem,članovi Predsedništva biraju iz svojih redova Predsednika,koji zastupa Odbor VDSS u stranoj državi.

Ove organizacije neposredno su vezane za Predsedništvo VDSS,a način međusobne saradnje uređuje se Uputstvom Predsedništva VDSS.

IV.19. RASPUŠTANJE TERITORIJALNIH ORGANA

Član

54

Odluka o suspenziji teritorijalnih organa donosi Predsedništvo Stranke na predlog Izvršnog odbora u slučaju povrede akata Stranke. U tom slučaju Predsedništvo Stranke imenuje Povereništvo koje preuzima poslove i zadatke Opštinskog odbora koji je u postupku pred raspuštanje.

Odluku o raspuštanju donosi Glavni odbor.

Glavni odbor je dužan da na prvoj sednici nakon suspenzije Opštinskog odbora razmotri odluku Predsedništva o suspenziji.

Glavni odbor odlučuje na sledeći način:

- Prihvata odluku Predsedništva te samim tim raspušta Opštinski odbor;
- Poništava odluku Predsedništva o suspenziji.

U slučaju donošenja odluke o raspuštanju Opštinskog odbora, saziva se Opštinska Skupština koja je formirala Opštinski odbor u roku od 30 dana. Isti je postupak i za raspuštanje Mesnog odbora Stranke.

V. FINANSIRANJE

Član

55

Finansiranje VDSS je iz sledećih izvora:

- Iz namenskih sredstava državnog budžeta koje obezbeđuje Država;
- Iz budžeta opština u kojima se odvijaju političke aktivnosti VDSS;
- Od donacija i priloga pojedinaca, asocijacija, institucija, fondova i fondacija u zemlji i inostranstvu, u skladu sa zakonom;

- Od članarine;
- Iz drugih izvora na osnovu pozitivnih zakonskih propisa.

Član 56
Sredstva VDSS vode se na računu kod odgovarajuće bankarske institucije o kojima se vodi knjigovodstvena evidencija u skladu sa zakonskim propisima. Odgovorno lice za raspolaganje finansijskim sredstvima, podnošenje finansijskih izveštaja je predsednik Stranke, koji je ovlašćen za kontakt sa Odborom za finansije Narodne skupštine Republike Srbije. Vođenje poslovnih knjiga Stranke se poverava licu sa sertifikatom za podnošenje računovodstvenih izveštaja, a na osnovu odluke predsedništva Stranke

Izveštaj o ostvarenim prihodima i rashodima podnosi Nadzorni odbor VDSS na redovnoj sednici Skupštine Stranke.

VI. JAVNOST RADA VDSS

Član 57
Rad VDSS je javan. Pravo je svakog člana da bude upoznat sa svim oblicima rada VDSS. O svom radu VDSS obaveštava članstvo i javnost izdavanjem saopštenja preko sredstava javnog informisanja, preko internih publikacija i izveštaja, kao i korišćenjem savremenih informatičkih sredstava komuniciranja.

VII. PRESTANAK RADA VDSS

Član 58
Prestanak rada VDSS može da se desi samo na osnovu odluke Skupštine VDSS, dvotrećinskom većinom glasova članova ovog organa, ili po odluci državnog organa ako za to postoji pravni osnov.

U slučaju prestanka rada VDSS, Skupština odlučuje o raspolaganju sredstava VDSS.

VIII. KODEKS PONAŠANJA ČLANOVA VDSS

Član 59
Rukovodstvo i članstvo VDSS vladaju se prema Programu i Statutu Stranke i maksimi : Što ne želiš sebi i svojim ne poželi i ne čini drugima! Ta civilizacijska tekovina je usmeravajuća u svakom političkom, javnom i kulturnom delovanju.

Niko ne može samo na osnovu svog vlašskog porekla da svoj interes prepoznaje ili tumači u okviru dokumenata, ciljeva i zadataka koje je definisala VDSS ukoliko se ne vlada po ovom Kodeksu.

Član 60
VDSS ne služi interesima pojedinaca već ostvaruje svoju celovitu misiju – političku, javnu, reprezentativnu i kulturno-prosvetnu, u meri u kojoj takve aktivnosti ne izlaze iz okvira akata Stranke i opštih etičkih i moralnih normi u našem društvu.

Lično neraspoloženje, frustracije ili neuspeh članova ili organa Stranke ne može da se pretvori u traženje krivice kod drugih za takvo stanje, da se eksploatiše protiv drugih ili da se opravdava lošim činjenjem drugih.

Na raspolaganju su demokratska rešenja u ovoj zemlji i međunarodni dokumenti kojih se ona pridržava za prevazilaženje svih nasleđenih problema ili onih koji se pojave u operativnom delovanju Stranke i zajednice Vlaha Srbije u celini, a ukoliko ih nema tada ih VDSS uspostavlja, usaglašava i promovira.

Član 61
Svi ljudski resursi Stranke, članstvo i rukovodstvo, maksimalno se zalažu za dvosmerno komuniciranje sa institucijama društva i institucijama sistema na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Statutom Stranke. Na tom putu se grade novi odnosi partnerstva kakvi nisu postojali u prošlosti, uz maksimalno zalaganje da se prevaziđu nasleđene predrasude iz prošlosti, ali i da se ne stvore nove predrasude, sumnje i nepoverenje.

Institucije društva, nacionalni institucionalizovani organi i institucije sistema ne mogu se kriviti za nešto što se dešavalo u prošlosti, ali će se od njih tražiti u duhu prethodnog stava da se takvo nasleđe napusti u praksi i da se donose i poštuju zakonska rešenja s kojim se to prevazilazi.

Član 62
U radu, u institucijama sistema i u predstavničkim organima, kao i u reprezentativnom organu i u kulturnim i drugim institucijama, član VDSS ne pristaje na parcijalna rešenja koja ne prepoznaju celovitu platformu emancipacije i afirmacije Vlaha, kao i konkretne programe i planove koji se odnose na poboljšanje ekonomskog položaja, privredni razvoj i zaštitu prirodnih i ekoloških resursa u sredini koju zastupa, odnosno iz koje dolazi.

VDSS svoje izborne i druge programe izvodi iz lokalnih programa, a ne obrnuto, tako da se na konkretnom planu prepoznaje interesno lokalno delovanje odbornika u korist svih članova zajednice a ne samo članova Stranke.

Stranka se u svom radu na lokalnom planu stavlja iznad uskih stranačkih interesa drugih političkih faktora koji su Vlahe tretirali samo kao deo svog biračkog tela, zaboravljajući njihove potrebe i svoja izborna obećanja posle izbora.

Pripadnost Vlaha drugim političkim partijama i strankama, vlaškim ili nevlaškim, ne smatra se manom tih članova zajednice, već njihovom neobaveštenošću u vezi misije koju je sebi zacrtala VDSS kao svoju »političku ponudu« i celovitu misiju.

Član 63
VDSS je protiv nacionalnog prebrojavanja u zapošljavanju i raspodeli funkcija, uz zalaganje za ravnopravnu konkurenciju, ali uz princip prioriteta pod jednakim uslovima za meštane, članove lokalne zajednice.

Član 64
Prema svakom članu Stranke, kada se ponaša u suprotnosti sa aktima Stranke, preduzeće se mere predviđene Statutom, a kao krajnja mera je udaljenje iz redova Stranke.

U komuniciranju sa okruženjem kada se član Stranke suoči sa teškoćama zbog nastupa sagovornika ili svoje nedovoljne obaveštenosti, takve zainteresovane upućuje na dokumenta Stranke ili na rukovodstvo Stranke.

Član 65
Ukoliko je član Stranke zbog takve svoje pripadnosti i delovanja u skladu sa dokumentima Stranke izložen bilo kakvim neprijatnostima, to se javno obelodanjuje i o tome se obaveštavaju domaće i međunarodne institucije.

Reagovanje iz prethodnog stava se ne preduzima ukoliko član Stranke krši opšte etičke i moralne principe koji vladaju u društvu u našoj zemlji ili deluje suprotno Ustavu i zakonima naše zemlje, tj. kada je njegovo ponašanje u suprotnosti sa Statutom Stranke.

Član 66
U ime Stranke saopštenja daju organi Stranke ili za to ovlašćena lica (portparoli na nivou Stranke ili u opštinskim odborima).

Saopštenja se izdaju i kada je postignut odgovarajući rezultat u odbrani nekog prava ili slobode pred domaćim ili međunarodnim organima, a tiču se člana Stranke, pojedinca, dela ili zajednice Vlaha Srbije u celini.

IX. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 67
Danom stupanja na snagu ovog Programa i Statuta VDSS prestaje da važi Program i Statut VDSS usvojen na Osnivačkoj skupštini VDSS.

Izmene i dopune ovog Programa i Statuta vrše se na način i po postupku njegovog donošenja.

Član 68
Autentično tumačenje Programa i Statuta daje Glavni odbor Stranke.

Član 69
Ovaj Program i Statut VDSS stupaju na snagu danom njihovog usvajanja na Prvoj redovnoj skupštini VDSS

U Boru, 26.11.2006 god

PREDSEDNIK STATUTARNE KOMISIJE VDSS   PREDSEDNIK VDSS
Zoran Janković, pravnik ,s.r. Dr.Predrag Balašević,s.r.

POJMOVNIK O VLASIMA

1.

DEFINICIJE

Vlasi i sinonimija etnonima Vlah i Rumun u Srbiji

Vlasi u Srbiji u današnje vreme su stanovnici između Morave, Dunava i Timoka i preko Timoka do granice sa Bugarskom, koji govore »vlaški« jezic, održavaju i upražnjavaju vlaške običaje i baštinici su tradicionalnog vlašskog nasleđa.

Na svom jeziku Vlasi koriste svoj narodni naziv, koji i semantički i fonički znači Rumun, dok ih većinski Srbi i drugi u okruženju nazivaju Vlasi. U tom smislu gledano, Vlasi su Rumuni koji nisu imali prilike da koriste i blagodeti prosvetavanja na svom maternjem jeziku kroz školsko obrazovanje.

Ova dva istoznačna imena koji se koriste u Srbiji objasnio je poznati srpski etnolog, dr Tihomir R. Đorđević, koji u svojoj putopisnoj studiji («Kroz naše Rumune», Beograd, 1906.) kaže (na str. 3 i 4):

... kretoh se 20 juna 1905 g. iz Aleksinca da prođem sredinom onih krajeva Srbije u kojima žive Rumuni koje mi obično zovemo Vlasima.

Ja znam da će mi na ovo mnogi naš zabrinuti "patrijota" značajno zamahnuti glavom i reći da činim "izdajstvo" prema Otadžbini, kad se usuđujem da govorim o Rumunima u Srbiji, koje po mišljenju mnogih valja kriti ili bar prećutkivati, jer svako isticanje Rumuna u Srbiji može odvesti tako zvanom "rumunskom pitanju" u Srbiji, od koga po mišljenju mnogih "preti opasnost".

Prema tome, ideja o osporavanju postojanja vlašskog etničkog entiteta, pogotovo njegove istovetnosti i dualnog istoznačnog imena sa obe strane Dunava, u Srbiji se eksploatiše više od jednog veka. U to se uključivala na svojevrstan način i crkva. O tome takođe može da se posvedoči pomoću navedene studije (str. 54):

"U Zlotu sam zabeležio ... nekoliko rumunskih imena muških i ženskih. Muška su: Prvul, Jon, Truka (Petar), Trailo, ... A ženska su: Florika, Ana, Stana, Petra, ... Brnduša, ... Dumitra.

Nastojanjem crkve danas se više ovakva imena ne daju, već sveštenici gledaju da im daju čisto srpska imena. No i pored takvih srpskih imena Vlasi se u kući i među sobom nazivaju svojim imenima koje sami nadevaju.

Da je postojalo očekivanje da Vlasi zaborave sebe i svoje poreklo vidi se i iz svedočenja Feliksa Kanica (SRBIJA, zemlja i stanovništvo, II knjiga – nemačko izdanje 1909. god. u Lajpcigu, a srpsko 1987. god. u Beogradu, str. 408), koje je izvučeno iz konteksta pisanja o Zlotu:

Za rastanak je, na moje ne malo iznenađenje, zasvirana marseljeza! Kako je ona dospela ovamo? Da nije možda i kod ovih Vlaha probuđena svest o pripadanju velikoj naciji latinske rase?

Do današnjeg vremena poznato je da je samo jedna grupa Vlaha na Balkanu unela u svoj govor, u svoj leksički fond naziv »Vlahi« i »vlahešte«. To su Makedono-Vlasi (Megleno-Vlasi ili Megleno-Rumuni), južno od Đevđelije, na prostoru Meglena, u istorijskoj

Makedoniji. Takva pojava među srbijanskim Vlasima nije poznata. Inače postoje mnogi dvojni nazivi za mnoge narode kod kojih se razlikuju samosvojni, tj. unutrašnji, i spoljni nazivi.

O sinonimskoj (istoznačnoj) vezi ova dva etnonima, tj. eksternog naziva Vlah i internog Rumun, u nastavku je kompetentno tumačenje znalca, poznatog srpskog lingviste - romaniste, profesora Momčila D. Savića (RUMUNIJA - ROMANIJA, SANU - Starina Novak i njegovo vreme, str. 163, Beograd, 1988. god.):

Ne zaboravimo - što je opšte poznato - da reč Vlah, Vlaška potiče od imena keltskog plemena Volcae koje je živelo u susedstvu Germana i koje su Germani nazivali Walach, prenoseći to ime na sve strance, u prvom redu na Romane, tako da se ono - ako ne povedemo računa i o njegovoj širokoj upotrebi i na drugim stranama - očuvalo prvenstveno kao oznaka za Rumune, i to u ruskim hronikama, kao Volohi, kod Mađara kao Olah, kod Turaka kao Iflak, kod Mongola kao Ulag, kod nas kao Vlah itd.

Tradicionalni naziv za Rumuniju je u našem narodu Vlaška ili Karavlaška za ono što Rumuni nazivaju Țara Românească - istorijski naziv je ustvari bio Țara Rumânească kako se i danas naziva među srbijanskim Vlasima - odnosno Mala Vlaška za ono što je kod naših suseda Oltenija, Karabogdanska za Moldaviju. O pomenutoj raširenosti imena Vlah, evo još jednog temeljnog naučnog izvora (Konstantin Jireček: ISTORIJA SRBA, knjiga I, str. 37, Beograd, 1978.):

Rimljani i Sloveni poznavali su se međusobno preko Germana. U izvorima, iz doba rimskog carstva, zovu se Sloveni Venedi, isto onako kao Winidi u Nemačkoj u srednjem veku; Nemci ih još i danas – knjiga je štampana prvi put 1911. godine – zovu u Saskoj i Vendi, Vindi (Wenden, Winden). Sloveni nisu nikada upotrebljavali ovo ime, čije poreklo i značenje nije poznato. Pa i Vizantinci ne znaju za nj. S druge strane, Germani zovu Kelte i Rimljane Walh (množ. Walhas), a isto tako nazivaju se kod Nemaca, sve do u novo doba Retoromani i Italijani Walhen ili Wälsche. Otuda dolazi slovenski naziv za Romane Vlah (rusk. Voloh), u množini Vlasi. Tako se danas češki, poljski i slovenački nazivaju Italijani, a ruski, bugarski i srpski Rumuni.

Prema tome, naziv Vlah duguje se Germanima, a raširen je preko slovenskih naroda, dok sami Vlasi koriste ime Rumuni (podunavski Vlasi u Srbiji i Bugarskoj i stanovnici Vlaške – preteče Rumunije, odnosno danas cele Rumunije i Basarabije), ili Arumuni (južni ogranak balkanskih Vlaha u Bugarskoj, Makedoniji, Grčkoj i Albaniji), odnosno u prošlosti Rumeri (Vlasi u Istri). Ime je izvedeno od naziva Romanus, kao oznake za romanizovane ne-Romane u vreme poznog Rimskog carstva.

Dakle, naziv koji koriste pripadnici našeg naroda asocira na Rim (Roma, otuda za Latine ime Romani), odnosno Rimskog carstva i građanina te imperije. Naime, još 212. godine nove ere imperator Karakala je u nazivu izjednačio sve slobodne građane, poreske obveznike ove antičke države, tj. i Rimljane i ne-Rimljane, dakle nezavisno od etničkog porekla. Ostalo je odradila romanizacija u Podunavlju, sa jedne i druge strane Dunava.

Poznato je, naime, da je 395. godine došlo do podele Rimskog carstva na istočno i zapadno, a sledstveno tome su se formirali i « zapadni » i « istočni Rimljani ».

Istočne Rimljane su Persijanci, Arabljani i Turci nazivali Rûm, Urum - kako u pomenutoj knjizi takođe svedoči Konstantin Jireček (str. 45) – pa to može da objasni oblik etnonima koji za sebe koriste Vlasi, naime Rum-ân, Ar(u)m-ân, nekada u Istri: Rum-eri, čime je očuvana navedena etimološka veza.

Prvi prevod Starog zaveta na rumunski jezik štampan je u Oraštiji 1582. godine, kako se navodi u knjizi ISTORIJA RUMUNA (M. Manea, A. Pasku, B. Todoresku, Bukurešt, 1993, str. 278). Tada je po prvi put, u pisanom obliku, za Rumune umesto narodnog imena korišćenog u svim rumunskim (vlaškim) narečjima - Rumân, a u našim narečjima južno od Dunava je to i danas jedino ime u upotrebi unutar vlaške zajednice, upotrebljen knjiški oblik – Român – koji direktno ukazuje na ime Roma, tj. na Rim, dakle na latinsko poreklo ovog naroda.

Vlaški jezik ili rumunski jezik

U slučaju Vlaha u istočnoj Srbiji, vlaški jezik čine dva (tri) govorna narečja dako-rumunskog dijalekta, na arhaičnom nivou. To je posledica činjenice da ne postoji ni najelementarnije učenje maternjeg jezika u školi na navedenom području za pripadnike vlaške zajednice i drugih socio-istorijskih i kulturoloških fenomena, promena i nasleđa.

Na celom Balkanu su se, inače, govorila dva romanska jezika od ukupno deset (italijanski, sardski, oksitanski ili provansalski, francuski, reto-romanski ili retski, portugalski, španski, katalonski, romanski ili vegliotski i rumunski). Dalmatinski romanski, ili jednostavno romanski, odnosno vegliotski, čiji je zadnji govornik poginuo 1898. godine, više ne postoji, tako da on pripada mrtvim jezicima. Rumunski, pak, u lingvistici se deli na četiri dijalekta: dako-rumunski, arumnunski, meglenorumunski i istrorumunski. Prva gramatika dako-rumunskog jezika imala je naslov Elementa linguae daco-romanae sive valachicae (Elementi jezika dako-rumunskog ili vlašskog), a štampana je 1780. godine u Beču. Nešto kasnije je u Beču štampana i Gramatika rumunska ili makedonovlaška, 1813. godine, dok je 1825. godine u Budimu štampan prvi rumunski Leksikon čije je književno ime LEXICON valachico-latino-hungarico-germanicum – njegov paralelni naziv je LESICON românescu-latinscu-ungurescu-nemțescu.

Nije onda slučajno što dr Tihomir R. Đorđević u studiji (str. 13) o istočnosrbijanskim Vlasima, koja je već pomenuta, kaže: Svi Rumuni u Kraljevini Srbiji govore dijalektima rumunskog jezika.

Imajući u vidu i vrlo spekulativne kvalifikacije kojima se Vlasima osporava pravo na jezik ili se nameće zabuna o tome kojim jezikom govore, kao razjašnjenje ove dileme može da se ponovo pomene Feliks Kanic. Ovaj znameniti putopisac i istraživač Balkana i balkanskih naroda, daje i sledeću informaciju (SRBIJA, zemlja i stanovništvo, II knjiga, str. 437):

Časove provedene u Lazarevićevoj patricijskoj kući ubrajam među najprijatnije koje sam doživeo u Negotinu već i zbog same istorijske draži koje su imale prostorije u kojima je nekada stanovao Lazar Lazarević, ... On je sa Čardaka, kao „oborknez krajinski”, 1842. godine pročitao proklamaciju kneza Mihaila protiv Vučića, na rumunskom i srpskom jeziku, ...

To „oborknez” Lazarević svakako nije mogao da učini iz drugih razloga već zbog Vlaha u Krajini, koji u to vreme, devet godina posle priključenja Krajine Srbiji, nisu ni znali srpski jezik. Dakle, učenje i očuvanje vlašskog jezika nije „rumunizacija”, kako se to ponekad

populistički podmeće, već pravo koje ne može po evropskim i svetskim normama da se ospori. Neizbežni Kanic je i o tome izrekao ono što je o tome znala Evropa njegovog vremena (str. 401 navedene knjige): ... osim toga, treba imati na umu da je oko 1501. Krajina već bila jako rumunizovana.

Na ovaj način se dolazi do spoznaje kako teku etnogenetski procesi na kontaktnim područjima više naroda, pa i u ovom slučaju, a koji su doprineli nastajanju vlaške ili rumunske zajednice sa obe strane Dunava, čuvajući o tome uspomenu u jeziku kao dako-mezijski tračanski podsloj, na koji je dodata latinska dominantna osnova i, kasnije, slovenski nadslojni uticaj i doprinos. Iz tog realnog intenzivnog prožimanja, istorijski datiranog od VII do X veka, nastala je etnička realnost koju na prostoru istočne Srbije na srpskom jeziku prepoznajemo kao Vlahe, a na jeziku tih Vlaha kao Rumune.

Lingvistički atlas

Ovakva kompleksna jezička studija karakteristika govora Vlaha u istočnoj Srbiji je veoma potrebna. U slučaju »vlaških« narečja treba da se tačno utvrdi njihov odnos sa dakorumunskim dijalektom rumunskog jezika, tj. da se istraži i razgraniči južno od Dunava rasprostranjenost banatskog narečja (Homolje, Pomoravlje, Braničevo, pobrđe Tupižnice), interferentno (»bufensko«) narečje (deo Homolja, Poreč, krajinsko pobrđe, Crnorečje), krajinsko (oltensko) narečje istočno od Deli Jovana, do Velikog Timoka i preko Timoka do Loma u Bugarskoj.

U krajnjoj liniji, na ovaj način će se objasniti i pitanje jezičke norme, tj. pisanog jezika koji će koristiti Vlasi u Srbiji, te korišćenje ortografije, ali i drugi za većinu članova vlaške zajednice, nepoznati etno-lingvistički detalji koji se odnose na Zajednicu Vlaha Srbije. Vlahofonsko kulturološko područje

Reč je o širokom području koje je istorijski označavano etnonimski imenom Vlasi, Moldo-Vlasi, Olahi, Volohi, Kuco-Vlasi, Makedo-Vlasi, Beli Vlasi, Crni (Kara) Vlasi, odnosno Arvanito-Vlasi i Moro-Vlasi ... sa svojom jedinstvenom jezičkom i etnogenetskom bazom, istovetnim i sličnim verovanjima i tradicionalnom kulturom, u današnje vreme uglavnom sa jedinstvenom sinonimijom Vlasi i/ili Rumuni. Kulturološke integracija: jezičke i kulturološke izo-glose

Nepoznavanje istovetnih etnogenetskih procesa, jezičke osnove i zajedničke tradicije na vlahofonskom kulturološkom području omogućavaju opstajanje starih i novih predrasuda o Vlasima u Srbiji i o njihovoj posebnosti u odnosu na druge Vlahe sa starim ili modernim imenima. Utvrđivanje toka ovih linija dopiranja istih kulturoloških odrednica ima za cilj definisanje pružanja i raširenosti specifičnih vlaških tradicija, oralnog nasleđa, etnomuzikološke građe i folklora i verovanja. To će pomoći da se razveju getoističke i ekskluzivističke teorije i stereotipovi o Vlasima i njihovom nasleđu. Tako će se doprineti, makar i zakasnelo, razumevanju vlaške ili rumunske sinteze u očuvanju univerzalnih indo-evropskih i drugih tradicija, prepoznatljivih na celom vlahofonskom (rumunofonskom) kulturološkom području, kao integralne kulturne duhovne građevine, kojoj je stožer zajednički jezik i etničko poreklo.

Vlaški identitet

Ovo je pojam kojim se podrazumevaju etničke i nacionalne karakteristike svih Vlaha u njihovoj interakciji i prožimanju sa narodima iz okruženja i identifikacija vlaške posebnosti vezano za celo navedeno kulturološko područje.
Opšta istorija Vlaha

Prikaz kategorija vlašskog identiteta kroz istoriju, na svim područjima istorijske scene u prošlosti, od »vlahija« na jugu Balkanu, preko Bugarske i istočne Srbije, do »vlahija« u Karpatima i južno (Vlaška) i istočno (Moldo-Vlahija, Moldavija, Basarabija) od Karpata, do savremene »Vlaške«, današnje Rumunije i vlaških enklava u celoj jugoistočnoj Evropi.

Istorija srbijanskih Vlaha

Izvod iz opšte istorije Vlaha koji se odnosi na Vlahe iz Srbije sa posebnim osvrtom na period pre i posle »moderne«. Cilj je degetoizacija, detabuizacija i kulturna integracija Vlaha u matični korpus zajedničkog porekla, jezika i tradicije.
»Vlaško pitanje« u Srbiji

Označava ravnopravno statusno praktično rešavanje emancipacije i afirmacije Vlaha u istočnoj Srbiji, po formi i sadržaju sa prepoznatljivim rešenjima koja su primenjena među rumunskom sabraćom u Vojvodini.
Zajednica Vlaha Srbije

Zajednicu Vlaha Srbije (ZVS) čini vlaška populacija kojoj je stalo do etničkog preživljavanja u kontekstu definicije rešavanja «vlašskog pitanja». Ona živi na prostoru između Morave, Dunava i Timoka i preko Timoka do granice sa Bugarskom.

Svoje etno-kulturološke potrebe ZVS izražava preko:

- Reprezentativnog nacionalnog organa, u skladu sa zakonom;
- Kulturnog organizovanja i delovanja;
- Političkog organizovanja i delovanja.

Nacionalni Savet Vlaške nacionalne manjine

Ovo je reprezentativni organ koji se osniva i radi na osnovu zakonske regulatve u našoj zemlji. Takav organ imaju sve etničke zajednice (manjine) u našoj zemlji.

U ingerenciji Nacionalnog Saveta Vlaške nacionalne manjine (NSVNM) je iniciranje i kontrola sprovođenja politike i razvoj ravnopravnosti Vlaha u Srbiji na osnovu važećeg zakona.

Zajednica za kulturu ZVS

Osnovni problem sa kojim se suočavamo je nepoverenje i nasleđeni klišeji i predrasude prema Vlasima i/ili Rumunima istočne Srbije. Da bi se to prevazišlo, neophodno je da se uspostavi komunikacija sa etničkim Vlasima, dakle sa onim delom ovog etnosa koji se legitimisao u okviru ZVS, jer je našao put za prevazilaženje postojećih predrasuda.

Takav osećaj mere uobličava pristup na putu emancipacije, razvoja i očuvanja sopstvenog identiteta Vlaha, između Morave, Dunava i Timoka i preko Timoka do granice sa Bugarskom, imajući u vidu da Vlasi u ogromnoj većini nemaju školsko poznavanje književne i ortografske norme maternjeg jezika.

Neophodan je savez pod navedenim imenom koji bi se bavio: 1 Kulturno-prosvetnim centrima u svim opštinama gde žive Vlasi, pa da ti centri budu nosioci sledećih aktivnosti:

- Radio emisija na lokalnim govorima;
- Emisije RTS TV NS na rumunskoj književnoj normi;
- Sakupljanja narodnih umotvorina, njihovo memorisanje i predstavljanje;
- Izdavanje revija na «vlaškom» (jednostavnom rumunskom) narodnom jeziku sa ciljem opismenjavanja Vlaha za pisani maternji jezik.

2. Kompletiranjem procesa dokazivanja identiteta, što podrazumeva :

- Lingvistički atlas narodnih rumunskih govora (vlaška narečja) između Morave, Dunava i Timoka;
- Usporedni narodni kalendar u tri kolone: Vlasi u istočnoj Srbiji - Banat u Vojvodini - Rumunija;
- Mitološke balade - upoređivanje ovog etnomuzikološkog nasleđa u istočnoj Srbiji i na drugim rumunofonskim prostorima;
- Izdavanje istorijskih i publicističkih dela o identifikaciji, očuvanju, razvoju i prezentaciji vlašskog identiteta u Srbiji i širom jugoistočne Evrope u njegovoj sinonimskoj istorijskoj i savremenoj dvoznačnosti ili višeznačnosti.

3 Izradom, usvajanjem, promovisanjem u javnosti i sprovođenjem na terenu AKCIONOG PROGRAMA (AGENDE) vlasti u Srbiji za:

- Formu, sadržaj i vremensku dinamiku uvođenja maternjeg jezika u škole za Vlahe „ungurjane (govornike banatskog narečja), Vlahe „brđane (govornike interferentnog banatsko-oltenskog, „bufanskog” narečja)” i Vlahe „carane (govornike oltensko-muntenskog, praktično književnog narečja rumunskog jezika)”;
  - Sadržaj i uvođenje dela školskog programa koji se odnosi na etno-lingvističke, istorijske i kulturne karakteristike Vlaha;
  - Kroz obrazovanje usvajanje normirane savremene naučno-stručne terminologije za različite delatnosti;
  - Razvoj mreže vlaških kulturno-prosvetnih centara na prostoru gde žive Vlasi;
  - Crkvene službe na „vlaškom” kao bitnog elementa u očuvanju jezičkog identiteta Vlaha, bez diranja u praiskonske očuvane običaje i tradiciju Vlaha;
- Usaglašavanje mogućnosti i obaveza finansiranja navedenih aktivnosti u skladu sa postojećim međudržavnim sporazumom suseda - Srbije i Rumunije.